Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek. Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X. | Celovec, petek, 24. junij 1955 | Štev. 25 (687)

Italija brez vlade

Dosedanji italijanski ministrski predsednik Scelba je v ponedeljek podal formalno ostavko svoje vlade, ker je nameraval zamenjati nekatere ministre. Toda nepričakovano je prišlo do resnične vladne krize, ko Scelba v okviru svoje lastne — demokristjanske — stranke ni mogel doseči večine za svoje načrte, tudi za bodoče sestaviti koalicijsko vlado s socialnimi demokrati in liberalci. Temu so nasprotovali tako na levem kot tudi na desnem krilu strankinega vodstva, ker hočejo koalicijo z Nennijevimi socialisti odnosno z monarhisti.

Največ izgledov za sestavo nove vlade pripisujejo vodji desnega krila Pelli, ki je pred dobrim letom doživel enak poraz s strani lastnih pristašev. Obstoja pa tudi možnost koalicije z Nennijem, ker se je za tako sodelovanje izrekel tudi predsednik republike Gronchi.

U Nujeva pot v Anglijo in Ameriko

Predsednik burmanske vlade U Nu, ki je pred nedavnim deset dni bival v Jugoslaviji, je zadnji teden bil na obisku v Angliji, kjer si je ogledal razne zanimi-

vosti in bil sprejet pri ministrskem predsedniku Edenu ter kraljici Elizabeti. Po enotedenskem bivanju v Angliji se je podal na uradni obisk v Združene države Amerike.

Parlament razpravljal o vojaščini

V sredo je parlament na Dunaju razpravljal o zakonu, ki določa pristojnost za vprašanja avstrijske vojaščine. Koalicijski stranki SPÖ in ÖVP — sta končno izglasovali zakon, ki določa, da bo za vojaška vprašanja pristojen urad zveznega kanclerja, medtem ko je VdU-jevski zastopnik zahteval posebno vojaško odnosno obrambno ministrstvo in so se komunisti izrekli proti postavitvi vojske, ker da bi o tem vprašanju moralo odločati ljudstvo s pomočjo posebnega plebiscita.

Med razpravo o tem zakonu je bilo poudarjeno, da morajo biti vojakom zajamčene vse demokratične pravice kakor tudi njihova delovna mesta za čas, ko bodo služili vojaški rok. Pri izbiri oficirskega kadra politična vprašanja ne smejo igrati vloge, ker mora vojaščina postati stvar vsega ljudstva. O podrobnostih bodoče vojaščine niso razpravljali, ker bo treba o tem skleniti še posebn zakon.

Socialistični poslanec dr. Pittermann je med razpravo zavzel stališče tudi do nedavnih izjav zapadnonemškega kanclerja Adenauerja, ki je v bonnskem parlamentu, govoreč o nemški imovini v Avstriji, izjavil, da Hitler nikjer ni bil tako navdušeno sprejet kot na Dunaju. Zavrnil je Adenauerjeve izpade kot neupravičene in neumestne ter poudaril, da Avstrija noče vračati z enakimi napadi, marveč želi v miru in prijateljskih odnosih živeti s svojimi sosedi.

Adenauerjev ostri napad ne obsojajo le v Avstriji, tudi v nemški javnosti govorijo o neupravičenosti takih besed in poudarjajo, da se je kancler očitno zarotil proti Avstriji.

Tudi Amerika ratificirala avstrijsko državno pogodbo

Kot tretja država je koncem zadnjega tedna tudi Amerika ratificirala avstrijsko državno pogodbo. Senat je po kratki razpravi z veliko večino potrdil določbe pogodbe, le trije republikanski senatorji, med njimi zloglasni McCarthy, ki v svojem strahu pred komunizmom verjetno tudi v suvereni Avstriji vidi strahove, so glasovali proti.

Ob ratifikaciji je bilo načeto tudi vprašanje sovjetskih čet v Romuniji in Madžarski, za katerih vzdrževanje po odhodu zasedbenih sil iz Avstrije ne bo več utemeljitve. Zato bo ameriško zunanje ministrstvo zahtevalo dosledno izvajanje tozadevnih določil v madžarski in romunski mirovni pogodbi, ki ne predvidevajo le odhod sovjetskih čet, marveč tudi gotovo omejitev domačega vojaštva.

Adenauerjevi pogoji za potovanje v Moskvo

Zapadnonemški kancler dr. Adenauer se je pred kratkim vrnil iz Amerike, kjer mu je bil podeljen naslov častnega doktorja in kjer je imel razgovore z ameriškim predsednikom Eisenhowerjem ter zunanjimi ministri treh zapadnih velesil. Na povratku domov se je grede ustavil tudi v Londonu in se sestal z ministrskim predsednikom Edenom.

Adenauerjevi razgovori z zapadnimi politiki so potekali predvsem o vprašanjih Nemčije z ozirom na bližnjo konferenco »velikih štirih« v Ženevi ter o Adenauerjevem potovanju v Sovjetsko zvezo. Pri tem so prišli do soglasnega zaključka, da mora biti vprašanje nemške združitve ena izmed glavnih točk Ženevske konference in da nevtralnost kot cena za združitev ne pride v poštev.

Po svojem obisku v Ameriki je Adenauer izrazil veliko zadovoljstvo z razgovori, ki jih je imel z zapadnimi državniki ter izjavil, da zdaj točno ve, kakšno je stališče zapadnih sil v nemškem vprašanju. O obisku v Moskvi je dejal, da pride v poštev šele meseca septembra, ko bodo poprej nemški in sovjetski izvedenci rešili razna medsebojna vprašanja. Sploh pa je njegovo potovanje v Moskvo odvisno od tega. da se bodo vsi nemški vojni ujetniki vrnili iz Sovjetske zveze, da nemška vzhodna meja iz leta 1945 ne bo priznana kot dokončna ter da od njega ne bodo zahtevali priznanja vzhodnonemške vlade.

Nemški socialni demokrati so glede vprašanja nemške združitve v skrbeh in pravijo, da bi na Ženevski konferenci lahko prišlo do kakšnih sklepov, ki bi zadovoljivo rešitev ovirali. Zato zahtevajo, da bi se Adenauer še pred pričetkom omenjene konference razgovarjal s sovjetskimi zastopniki.

Po uporu v Argentini spet mir

Med katoliškim predsednikom katoliške Argentine Peronom in Vatikanom je prišlo minuli teden do hudega spora.

Vsa leta, odkar je na oblasti, je bil Peron ljubljenec cerkve, njegovo ženo Evito pa bi bili najraje že pred smrtjo proglasili za svetnico. Pri izvajanju nekaterih reform pa se je Peronova vlada zamerila Vatikanu. Z izvedbo agrarne reforme, ki je prizadela tudi cerkveno veleposest, zlasti pa z ukinitvijo nekaterih privilegijev, ki si jih je lastila cerkev v nasprotju z interesi države, je padel Peron v nemilost pri Vatikanu. Z ločitvijo cerkve od države, z obdavčenjem cerkvenega premoženja in ustavitvijo državne podpore cerkvenim šolam se je spor še poostril. Katoliški škofje in duhovniki so pričeli v cerkvah hujskati vernike proti vladi, Katoliška akcija pa je uprizarjala poulične demonstracije in krvave nerede. Ko sta dva argentinska škofa morala zaradi razdiralne dejavnosti proti državi zapustiti Argentino, je Vatikan minuli četrtek izobčil iz cerkve predsednika Perona in vse njegove sodelavce.

Z izobčitvijo Perona je dal Vatikan signal za državni udar, v katerem pa je sodelovalo le pomorsko letalstvo in nekaj enot vojne mornarice. Uporniki so bombardirali središče Buenos Airesa in povzročili več sto smrtnih žrtev in težko ranjenih med civilnim prebivalstvom. Vatikan in uporniki v Argentini so računali, da jih bo podprlo argentinsko katoliško ljudstvo in da bodo dobili pomoč tudi od zunaj. Uporniki so se vračunali. Peronovi vladi, ki se naslanja predvsem na delavske sindikate, je razmeroma v kratkem času uspelo zadušiti upor in vzpostaviti v državi spet mir.

Francija napoveduje spremembe v Maroku

Vrenje v Severni Afriki, ki je izgledalo, da se bo pomirilo, se po sklenitvi konvencije o samoupravi Tunizije le še veča, samo da je zdaj prenešeno na ozemlje Alžira in Maroka. V francoskih vladnih krogih napovedujejo bližnje spremembe za Maroko, in sicer so predvidene najprej zamenjave visokih predstavnikov, tako tudi imenovanje generalnega rezidenta, ker bo dosedanji rezident Lacoste prestavljen na drug položaj. Prav tako so predvidene spremembe v tamkajšnji policijski službi, medtem ko nameravanim gospodarskim, političnim in socialnim reformam še močno nasprotujejo francoski naseljenci. Izgleda, da bo ministrski predsednik Faure kljub temu nasprotovanju šel svojo pot dalje.

Razmere, ki trenutno vladajo v Maroku in posebno v Alžiru, za Francijo nikakor niso prijetne, kajti pošiljanje vedno novih vojaških oddelkov brez dvoma pomeni težko obremenitev državne blagajne. Pri vsem tem pa si v Franciji niti niso na jasnem, proti komu se dejansko borijo francoski vojaki. Govori se o teroristih in upornikih, toda vedno bolj postaja očitno, da gre v resnici za splošno-ljudsko gibanje za osvoboditev izpod tujega jarma, konkretno vsaj za notranjo samoupravo, kot so jo dosegli Tunizijci.

Celovško Mestno gledališče uprizori „Dogodek v Gogi"

Danes bo v celovškem Mestnem gledališču premiera moderne slovenske drame »Dogodek v mestu Gogi«, ki jo režira kot gost znani ljubljanski režiser in dramaturg dr. Bratko Kreft. Za uprizoritev odrskega dela slovenskega pisatelja dr. Slavka Gruma, o katerem smo obširno poročali v zadnji številki, vlada veliko zanimanje posebno med celovško publiko.

V San Franciscu odpirajo nove poti za zagotovitev miru

Na slavni proslavi desetletnice Organizacije združenih narodov v San Franciscu je vsak dan na dnevnem redu cela vrsta govorov posameznih zastopnikov držav-članic OZN. Vsi se v glavnem sučejo okoli možnosti za zmanjšanje napetosti v svetu ter za zagotovitev miru.

Največ zanimanja na zasedanju je nedvomno za razgovore med zastopniki štirih velesil, ki se razgovarjajo o podrobnostih sestanka »velikih štirih«. Sporazumeli so se, da bodo vladni šefi razgovarjali le o okvirnih vprašanjih, medtem ko bodo podrobnosti obravnavali zunanji ministri.

Za nekoliko senzacije je v sredo poskrbel sovjetski zunanji minister Molotov, ki je v svojem govoru nakazal nove možnosti za mednarodno kontrolo nad razorožitvijo in predlagal, da bi v prvi polovici 1956 sklicali svetovno konferenco, na kateri bi razpravljali tudi o prepovedi atomskega orožja.

V krogih OZN omenjajo možnost, da bi Molotov pristal na sprejem Avstrije, Italije in Finske v OZN, če bi hkrati bile sprejete tudi Madžarska, Romunija in Bolgarija.

Kitajska želi zbližanje z Nemčijo

Vesti iz Bonna poudarjajo, da pričakuje zapadnonemška vlada v kratkem noto pekinške vlade, v kateri naj bi LR Kitajska predlagala vzpostavitev diplomatskih odnosov med obema državama. Vzpostavitvi diplomatskih odnosov naj bi sledila tudi obnovitev svoječasnih trgovinskih odnosov med Nemčijo in Kitajsko.

Troedinost v Vetrinju

Belogardisti, ki so opravljali v minuli vojni rabeljske posle za Mussolinijeve in Hitlerjeve zatiralce in morilce slovenskega naroda in ki so ob razsulu tretjega rajha iz strahu pred zmagovitim slovenskim ljudstvom pribežali majnika leta 1945 s poraženo nacistično vojsko na Koroško, bodo imeli prihodnjo nedeljo v Vetrinju svojevrstno spominsko proslavo. Spominjali se bodo desete obletnice svojega poraza, ki so ga doživeli skupno z SS-ovci in ostalimi fašističnimi mučitelji slovenskega naroda.

Isto škofijstvo v Celovcu, ki je prepovedalo spominsko mašo za v nacističnih priporniških taboriščih umrle slovenske izseljence in ki je zahtevalo izbris napisa na partizanskem spomeniku v Velikovcu, isti ordinariat, ki je z zlorabljanjem vere in cerkve v politične namene ekskomuniciral na tisoče koroških slovenskih vernikov, omogoča organizatorjem belogardistične proslave v vetrinjski cerkvi slovesno mašo, žalno opravilo in odkritje spominske plošče ter romanje na Žihpolje v čast »vseh padlih protikomunističnih borcev in mučencev«, se pravi: gestapovskih sodelavcev in izdajalcev slovenskega naroda.

»Naš tednik-Kronika« — list, za katerega nosi koroški domačin samo še formalno odgovornost, drugače pa je že skoro popolnoma v rokah emigrantov, — list, ki namerno zamolčuje obletnico nasilnega izseljevanja koroških Slovencev in izseljence celo napada in obrekuje, ta list s tem večjo prizadevnostjo poje v uvodnikih hvalnice belogardističnim sodelavcem SS-a in Gestapa ter vabi vse Slovence na vetrinjsko slavje Hitlerjevih pomagačev.

Mar je k vsemu temu še potrebna posebna razlaga? Koroškim Slovencem ni potrebna, ker vedo za troedino povezanost bele garde, ordinariata in Mohorjeve hiše.

Od Celovca do Jadrana je 45 minut

Po sedemnajstih letih je bil minulo nedeljo spet vzpostavljen redni potniški letalski promet med Jugoslavijo in Celovcem. Jugoslovansko podjetje JAT (Jugoslovanski aerotransport), ki vzdržuje že celo vrsto domačih in mednarodnih stalnih in tudi več sezonskih linij, je z nedeljsko otvoritvijo nove letalske linije povezalo Dubrovnik preko Splita, Reke in Celovca z Dunajem in obratno.

Med častnimi gosti, ki so na povabilo jugoslovanskega konzula v Celovcu v nedeljo dopoldne pričakali na celovškem letališču Annabichl prihod prvega letala iz Jugoslavije, so bili namestnik deželnega glavarja M. Krassnig, direktor deželnih uradov dr. Newole, celovški župan Graf, dvorni svetnik dr. Rudan ter številni drugi visoki predstavniki upravnih in izvršnih oblasti, mestne občine in tujskoprometnih ustanov.

S prvim letalom JAT sta prispela v Celovec med ostalimi pasažirji tudi šef Urada za zvezo FLRJ v Celovcu Dušan Bravničar in direktor JAT iz Beograda Dovenčar.

Ko je namestnik deželnega glavarja g. Krassnig kot predsednik koroške družbe za obratovanje letališča izrekel zastopnikom jugoslovanske letalske družbe prisrčno dobrodošlico, je poudaril, da Koroška pozdravlja vsako letalo, ki služi miroljubnim namenom. Izrazil je tudi prepričanje, da se bodo z vzpostavitvijo letalske zveze med Jugoslavijo, Celovcem in Dunajem dobri odnosi, ki že obstoje med Avstrijo in Jugoslavijo, še bolj okrepili v smislu prijateljstva.

Direktor JAT se je zahvalil za prisrčni sprejem v Celovcu ter podčrtal gospodarski in turistični pomen nove letalske zveze v prepričanju, da bo koristila poglabljanju sosedskih odnosov med miroljubnimi narodi obeh dežel.

Jugoslovanski konzul D. Bravničar pa je navezal na besede namestnika deželnega glavarja in izrazil željo, naj bi vozila čez mejo samo letala miru. O novi letalski liniji je dejal, naj povezuje lepo Koroško in Avstrijo s sončnim Jadranom in naj služi kakor vse ostale prometne zveze povezovanju dveh sosednih dežel. Jugoslovanski konzul je omenil pri tem tudi obojestransko korist potrebne izgradnje ljubeljskega tunela.

JAT uporablja na svoji novi liniji letala tipa DC 3 z 28 oziroma 21 sedeži. Jugoslovansko letalo prispe iz Dubrovnika in Reke v Celovec vsako nedeljo ob 12.15 uri in nadaljuje po kratkem odmoru polet na Dunaj, iz Celovca pa odleti vsak ponedeljek ob 8.45 uri in pristane že po 45 minutah na Reki. Polet iz Celovca na Reko stane 298 šilingov, tja in nazaj pa 538 šilingov. V Ljubljani letalo na tej liniji ne pristane.

Del koroškega tiska je kritiziral okoliščino, da smejo jugoslovanska letala sprejemati samo potnike v Jugoslavijo oziroma iz Jugoslavije v Avstrijo, ne pa tudi potnikov med Celovcem in Dunajem in obratno. Pri tem kritiki poudarjajo, da je konkurenčna zavist gotovih zainteresiranih krogov pri nas vsaj tako dolgo neumestna, dokler Avstrija še nima svojih letalskih zvez za notranjeavstrijske prometne potrebe.

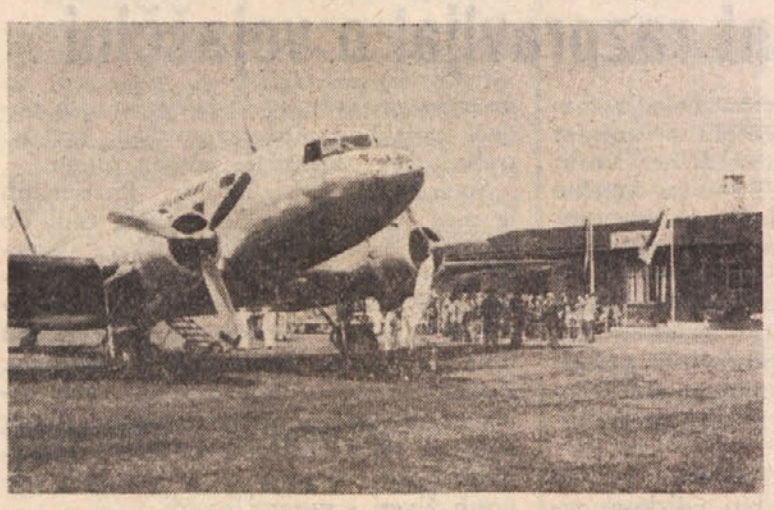

Prvo letalo Jugoslovanskega aerotransporta, ki je minulo nedeljo izvedlo otvoritveni let iz Reke v Celovec in dalje proti Dunaju, na celovškem letališču Annabichl pred upravnim poslopjem letališča. Za letalom skupina častnih gostov, ki so se udeležili otvoritvene slavnosti.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Gospodarstveniki iz Reke v Avstriji

Nedavno se je mudila v Avstriji delegacija gospodarstvenikov iz Reke, ter je imela na Dunaju sestanek z zastopniki avstrijskega gospodarstva. Predstavniki Reke so avstrijske gospodarstvenike seznanili s tehničnimi, tarifnimi in prometnimi pogoji reškega pristanišča. Avstrijci so pokazali veliko zanimanje za povečanje tranzita preko Reke.

Proizvodnja premoga

Tuzemska proizvodnja premoga je znašala meseca maja 516.431 ton. V primeri s proizvodnjo maja leta 1954 se je letos dvignila za 10.54 odstotka. Od januarja do maja letos je znašala produkcija premoga 2,818.135 ton, v istem razdobju lani pa 2,607.641 ton, kar pomeni letos zvišanje za 8 odstotkov.

Izvoz avstrijskih strojev v Azijo

Težišče avstrijskega izvoza strojev se nagiba vedno bolj na tako imenovane nerazvite države. Reklami avstrijskih tvrdk in dobri kvaliteti izdelkov je pripisati, da so leta 1954 četrtino izdelkov industrije v vrednosti okoli 1 milijarde šilingov izvozili v azijske dežele. Glavni odjemalec je bila Indija. Nadalje je največ avstrijskih strojev nabavila lani Poljska, njej je sledila Zapadna Nemčija, nato Jugoslavija in Italija. Znaten odjemalec avstrijskih strojev je bila tudi Južna Amerika.

Rotacijski papir v Nemčiji bodo podražili

Združenje nemških proizvajalcev papirja je sklenilo 1. septembra zvišati ceno rotacijskega papirja na 77 DM za 100 kilogramov. Cena bo narasla za 4,75 marke pri 100 kilogramih.

Italija na poti kršenja ustave

Osem let so italijanske oblasti v videmski pokrajini pripravljale in zbirale »dokazilni material« proti borcem bivše »Beneške čete«, ki so se od leta 1943 pa do konca vojne borili proti fašizmu za osvoboditev domovine. Zdaj sta videmski preiskovalni sodnik dr. Cariglia in namestnik državnega tožilca dr. Longo zaključila preiskavo ter obtožnico, ki obsega 16 strani ter navaja 57 imen obtoženih partizanov, izročila državnemu pravdništvu, da pripravi proces, ki bo po vsej verjetnosti pred porotnim sodiščem v Trstu.

Dejstvo, da Italija postavlja pred sodišče bivše partizanske borce, nikakor ni novo in samo potrjuje ugotovitev, da so fašistične in neofašistične sile v Italiji že spet ali pa še vedno zelo močne in vplivne. S tem, da očitajo partizanom razna kriminalna dejanja, bi radi ustvarili videz, da je bilo odporniško gibanje, partizanska borba, kratko ves protifašistični pokret le kriminalni zločin, pri tem pa pozabljajo, da so prav protifašistični borci prispevali pomemben del k temu, da je Italija dobila demokratično ustavo. Hkrati pa pomeni vsako tako zasledovanje tudi kršitev mirovne pogodbe, s katero se je Italija obvezala, da ne bo preganjala borcev, ki so se borili skupno z zavezniškimi silami za zmago nad nacifašizmom.

Z nameravanim procesom proti beneškim partizanom delajo italijanske oblasti skrajno slabo uslugo ugledu pravice in demokracije v Italiji, saj postavljajo na laž določbe, ki so jih slovesno prevzeli v okviru mednarodnih pogodb. Zlasti je tako ravnanje v očitnem nesoglasju z vsebino londonskega italijansko-jugoslovanskega sporazuma in zato neprimerno, da bi izboljševalo medsebojne odnose med sosednima deželama.

Trgovinski sporazumi med Jugoslavijo in Italijo

Po sklenitvi londonskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo so se začeli živahni razgovori o medsebojnem gospodarskem in trgovinskem sodelovanju, katerih prvi uspeh so bili sporazumi o medsebojni blagovni izmenjavi. Kratko zatem so v Milanu ustanovili tudi posebno Italijansko-jugoslovansko trgovinsko zbornico v Milanu, kateri je pred kratkim sledila ustanovitev Jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice v Beogradu. To je dalo pobudo tudi Tržačanom, ki so prejšnji teden ustanovili Zbornico za pospeševanje trgovine med Trstom in Jugoslavijo.

Ustanovitev mešanih trgovinskih zbornic pomeni velik korak k živahnemu sodelovanju med obema deželama, med katerima morajo tudi gospodarstveniki — kakor je ob ustanovitvi poudaril italijanski zastopnik — skovati trdno in trajno prijateljstvo, kajti narodi so siti sporov in so pripravljeni, da se objamejo.

Strahovite posledice neurja

Razne ameriške države so pred nedavnim utrpele velikansko škodo vsled neurja, ki je zahtvalo tudi veliko število človeških žrtev. Po poročilih znaša število mrtvih več kot sto, medtem ko je število ranjenih še mnogo večje. Tudi materialna škoda je zelo občutna, saj jo cenijo na več milijonov dolarjev. Na sliki (AND/United Press) vidimo ruševine, ki so edine ostale od ameriškega mesta Udall, kjer je z vso podivjanostjo gospodaril silovit tornado.

PO ŠIRNEM SVETU

Bonn. — Nemška tiskovna agencija poroča, da je izvedenec socialistične stranke Nemčije za vojaška vprašanja, hamburški poslanec Helmut Schmidt, v intervjuju z zastopnikom DPA izjavil, da je za dvanajst nemških divizij, ki bodo postavljene v okviru NATO, potrebnih 500 vojašnic. Omenjenih 12 divizij bodo oborožili s 1300 letali, 3000 tanki in 100.000 različnimi motornimi vozili.

Hannover. — Bivši vojaki hitlerjevske vojske so se zbrali 18. junija v Hannovru na veliki demonstraciji proti novi vojni. Udeleženih je bilo 40.000 bivših vojakov, vojnih ujetnikov, ki so dolga leta trpeli v kruti vojni po najrazličnejših frontah in znajo ceniti mirno sožitje in strpnost med ljudmi vsega sveta. Zveza vojnih ujetnikov Nemčije, ki je to demonstracijo organizirala, šteje danes v Nemčiji že 700.000 članov.

Tokio. — Osnutek mirovne pogodbe, ki je bil izdelan na pogajanjih med Japonsko in Sovjetsko zvezo v Londonu, predvideva za Japonsko težke pogoje, ki so zelo slični tistim iz leta1951. Sovjetska zveza zahteva od Japonske prosto plovbo sovjetske vojne mornarice po japonskih obalnih vodah. Japonska zahteva od Sovjetske zveze izpustitev vojnih ujetnikov.

Moskva. — Sovjetska časopisna agencija je sporočila, da je prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR v soboto ratificiral trgovinski in plačilni sporazum med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, ki je bil podpisan letos 5. januarja v Moskvi.

Kartum. — Po vesteh Reuterja je predsednik sudanske vlade el Azhari zahteval od generalnega guvernerja Knoxa Holma, da v okviru obnove vlade potrdi razrešitev dveh ministrov, in sicer ministra za gradnje in podpredsednika unionistične stranke Nu el Dina in ministra za živinorejo Bulena Eliera.

Zagreb. — Na letošnjem zagrebškem mednarodnem velesejmu bodo poleg vseh dosedanjih razstavljalcev iz evropskih in prekooceanskih držav razstavljale tudi vzhodne države: Sovjetska zveza, Češkoslovaška, Poljska, Madžarska, Vzhodna Nemčija, Japonska, pogovori pa potekajo tudi z Romunijo. Letošnji velesejem bo eden največjih in bo razstavljalo 20 tujih držav in 500 domačih podjetij, ki svoje proizvode izvažajo v tujino.

Dunaj. — Romunska narodna skupščina je pomilostila šest avstrijskih državljanov, ki so jih svojčas obsodila romunska sodišča na zapor. Omenjeni ukrep naj bi pomenil nadaljnji prispevek k izboljšanju medsebojnih odnosov med Avstrijo in Romunijo. Med pomiloščenimi je tudi nekdanji avstrijski trgovinski zastopnik Popper, ki so ga obsodili zaradi dozdevnega vohunstva.

Berlin. — Za deseto obletnico ustanovitve Organizacije združenih narodov je poslalo čestitke tudi vzhodnonemško zunanje ministrstvo, iz česar sklepajo, da se bo tudi Vzhodna Nemčija v bližnji bodočnosti potegovala za sprejem v OZN.

Washington. — Ameriško zunanje ministrstvo je pred dnevi objavilo že četrti del dokumentov o mednarodni politiki, ki so jih doslej čuvali v strogi tajnosti. Iz zdaj objavljenih dokumentov je razvidna ameriška politika do začetka druge svetovne vojne na področju Bližnjega in Daljnega vzhoda ter v Afriki.

Tokio. — Japonski ministrski predsednik Hatojama je sporočil, da se bodo vsi Japonci, ki jih zadržujejo na ozemlju Sovjetske zveze, še pred podpisom sovjetsko-japonske mirovne pogodbe vrnili v domovino.

Atene. — Grčija je kot zadnja država-članica Balkanskega pakta ratificirala sporazum o sklenitvi balkanske posvetovalne skupščine in je pričakovati, da bo ta jugoslovansko-grško-turška ustanova ustanovljena v bližnji bodočnosti, kar bo nedvomno pomenilo pomemben korak v razvoju in poglabljanju tristranskih zavezniških odnosov.

Širokogrudnost samo za tujce — za domačine pa prezir in žalitev

V začetku majnika, ko še ni bila podpisana državna pogodba, sem zapisal na tem mestu med drugim tudi nekaj kritičnih pripomb zaradi neupoštevanja in preziranja slovenskega jezika na javnih napisih v krajih, kjer živimo koroški Slovenci. Izrazil sem mnenje, da bi bilo lepo in pravično, če bi dali tudi našemu jeziku javno veljavo, da bi dobil naš človek občutek, da enakopravnost ni čisto prazna beseda.

Medtem je bila podpisana in ne samo od naše države, marveč tudi že od Sovjetske zveze in Amerike ratificirana državna pogodba, ki vsebuje tudi zelo jasne določbe o dvojezičnih napisih v vseh upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim in mešanim prebivalstvom. Res, da ti predpisi še niso obvezni, ker manjka še ratifikacija pogodbe s strani Francije in Velike Britanije. S tem pa seve nikakor ni rečeno, da prizadete instance ne bi smele pričeti izvajati teh predpisov že sedaj. Nasprotno, celo v lepšo luč bi se postavile pred javnostjo, če bi iz lastnega nagiba pokazale že v naprej nekoliko dobre volje in širokogrudnosti.

Ponekod take širokogrudnosti niti ne manjka. Samo čudno je, da pride do izraza raje napram tujcem, ne pa tudi napram domačemu, slovensko govorečemu prebivalstvu.

Nedavno tega sem se zapeljal z avtobusom iz Celovca do Vrbskega jezera. Pri blagajni na obali ob pomolu, kjer pristajajo ladje, je pritegnila mojo pozornost velika napisna tabla, raz katere sem lahko celo v štirih jezikih razbral, kdaj odpeljejo prihodnje ladje proti Vrbi. Da, zares, celo v štirih jezikih: v nemščini, v angleščini, francoščini in italijanščini. Samo ne v našem domačem slovenskem jeziku! Lepo in prav — sem si mislil —, da smo ljubeznivi in uslužni napram tujcem, toda mar ne bi bilo vsaj prav tako lepo in pravično, če bi bili enako uslužni tudi do domačega človeka? Saj nič ne bi škodilo, če bi bili napisi še v več drugih jezikih, le preziranje domačega jezika in človeka se mi zdi neumestno in krivično. Ob jezeru in v njegovi okolici živi mnogo Slovencev, pa tudi iz drugih krajev Koroške prihajajo Slovenci sem, na Otok in drugam. Mar nimajo ob svojem domačem koroškem jezeru vsaj toliko pravice, kakor je imajo oddaljeni Angleži, Francozi in Italijani? K Vrbskemu jezeru prihaja tudi vedno več izletnikov iz sosedne Slovenije. Mar ne zaslužijo isto pozornost kakor izletniki iz drugih držav? (Ker ne hodim rad brez fotoaparata po svetu, sem svoje odkritje ob jezeru ovekovečil tudi v sliki.)

Pa še utrinek iz Beljaka. V to upravno in trgovsko središče prihaja dnevno z vlaki mnogo slovensko govorečih ljudi iz okolice, iz Roža in Zilje po opravkih. Med več desetinami nemških napisov na glavnem kolodvoru sem opazil v čakalnici tudi tri kratka povelja v slovenščini: »Pazi na red! Odpadke v koš! Kaditi prepovedano!« Samo to in nič več. Rojak od Zilje, ki je opazil, da se jezim, me je potrepljal po rami rekoč: To še ni nič, prej so imeli v slovenščini napisano: »Pljuvati po tleh je prepovedano!«

Tako torej. Za našega človeka obstoji »enakopravnost« v tem, da se mu daje »širokogrudno« v njegovem jeziku povelja za kulturno obnašanje. Ali res še živimo v času, ko so se razni naduteži domišljali, da so samo oni zajemali kulturo z veliko žlico? Mar je še vedno dopustno, da se na tako nesramen način žalijo narodnostna čustva avstrijskih državljanov slovenskega jezika? In razen tega: kak vtis le odnesejo iz naše dežele potniki iz Jugoslavije, ko vidijo, da so lekcije in povelja za kulturno obnašanje namenjena tudi njim.

Samo dva značilna primera sem nakazal. V svoji popotni torbi jih imam zbranih še več in jih na svojih obiskih po naših krajih vedno znova odkrivam. Vesel pa bi bil, če mi jih ne bi bilo več treba ne zbirati in ne objavljati. Mnogo raje bi že danes nego jutri zapisal, da se že uresničujejo določbe državne pogodbe o narodnostnih pravicah našega ljudstva. -so.

Šole sprejemajo novi naraščaj

Že se vršijo vpisi in sprejemni izpiti na številnih srednjih šolah. Mladi učenci se trudijo, da bi uspešno odgovarjali na mnoga vprašanja, ki jih stavljajo profesorji. Kar korajžni so, saj hočejo dokazati, da tudi že nekaj znajo, več pa bodo v teku študija pridobili z marljivim delom. Lepo je dijaško življenje, polno je najrazličnejših doživetij s sošolci in profesorji. Včasih sicer trda prede, če ta ali oni ni dobro pripravljen in ga profesor prav takrat vpraša. Za tako neznanje seveda sledi slaba ocena. Toda to še ni najhujše zlo. Malo se je treba potruditi in že je zopet vse v redu.

Pametno pa seveda ravna tisti, ki se sproti uči. S tem si olajša delo in v šoli lahko brez težav sledi. Za tistega, ki sproti dela in se uči, je šola res kraj prijetnih doživetij. Vsak človek se v poznejših letih rad spominja na dijaška leta, na leta skupnega dela, skupnih izletov s sošolci in profesorji, na prijetne in neprijetne trenutke.

Še je čas za vpis na nekatere šole. V prihodnjih dneh bo objavljeno, kdaj se bodo vršili vpisi in sprejemni izpiti na dvoletni trgovski šoli ter štiriletni trgovski akademiji. Vsak učenec, ki je z uspehom dovršil meščansko šolo, se lahko vpiše na to danes tako pomembno učno ustanovo, katere absolventi imajo najboljše pogoje za skorajšnjo namestitev.

Tudi na učiteljišču bodo v kratkem objavljeni vpisi in sprejemni izpiti. O tem bomo še poročali, čim bodo objavljene podrobnosti. Za pozdraviti bi bilo, ako bi se odzvalo čim več fantov in deklet, ki čutijo veselje do tega lepega, a odgovornega poklica.

Na obrtni šoli v Celovcu se vrši vpis v prve letnike do 30. junija 1955. Zglasiti se je treba na obrtni šoli (Bundesgewerbeschule) v direkciji in tam izpolniti predpisane formularje. Zaradi velikega zanimanja se vršijo zdravniški pregledi učencev, ki se želijo šolati na tej šoli, samo od 11. do 16. julija 1955. Vse prijavljence bo direkcija šole pravočasno obvestila, kdaj se imajo zglasiti na šoli zaradi zdravniškega pregleda. Torej ne zamudite prijavnega roka, zadnji dan prijav je 30. junij 1955. Za druge šole pa bomo še objavili.

Obenem, ko javite učenca na šolo, se zanimajte pri Slovenski prosvetni zvezi glede sprejema v njen dijaški dom, kjer bo fant v času študija imel zadovoljivo oskrbo in prijetne pogoje za učenje, da se bo lahko pripravljal za šolo.

Iz sporeda III. Ljubljanskega festivala

V okviru III. Ljubljanskega festivala, ki se je pričel 11. junija in bo trajal do 14. julija, so prihodnji teden na sporedu naslednje prireditve:

Ponedeljek, 27. junija: Simfonični koncert Slovenske filharmonije. Dirigent Bogo Leskovic. Solist prof. Anton Trost.

Torek, 28. junija: Sonatni večer. Izvajata: Ilse von Alpenheim in Igor Ozim.

Četrtek, 30. junija: Večer partizanskih pesmi. Poje Slovenski partizanski zbor. Dirigenta: Radovan Gobec in Rado Simoniti.

Petek, 1. julija: Makedonski folklorni program izvaja »Tanec«, ansambel za narodne plese in pesmi iz Skoplja.

Sobota, 2. julija: Hovanščina. Muzikalna drama Musorgskega. Izvaja Opera SNG v Ljubljani s sodelovanjem zbora in orkestra Slovenske filharmonije.

Nedelja, 3. julija: Isti program, kakor 2. julija.

Pričetek vseh prireditev ob 20.30 uri.

Pismo iz Rogaške Slatine

Slovensko zemljo je narava obdarila s čudovitimi krasotami. Zato je tako privlačna, da jo radi obiščejo izletniki, letoviščarji in turisti iz najrazličnejših držav Evrope pa tudi iz prekomorskih dežel. Mi, ki na tej zemlji živimo, v dnevnem življenju kaj radi prezremo, kaj vse nam je narava položila takorekoč v naročje. Kakšna krasota so naše gore s strmimi skalami, naši zeleno obraščeni hribi in grički, naše reke in jezera, naše slikovite doline s polji in travniki ter med njimi raztresena mesta, vasi in naselja. V pestri spremembi se vse to vrsti od naše severne jezikovne meje na Koroškem pa tja preko kraških planot, kjer je narava položila lepi okras naše zemlje v podzemski svet, da ga ne bi mogle izprati in uničiti burje stoletij. Lik te krasote je Postojnska jama, lepota, ob kateri obstoji vsakdo kakor začaran. In še dalje se razteza naš svet vse tja, kjer na jugu ob sinjem Jadranu najde svojo naravno mejo. Povsod tod in pa tja do prekmurskih ravnin je doma naša mehko zveneča slovenska govorica.

Razen zunanje lepote krije ta zemlja v svojih nedrih še druga bogastva, med katere sodijo tudi številni izviri zdravilnih voda. Radenci, Rogaška Slatina, Dobrna, Šmarješke, Čateške in Dolenjske Toplice so znana imena slovenskih zdravilišč. V eno izmed teh, v Rogaško Slatino, sem se zatekel, da bi si okrepil svoje zrahljano zdravje. Gotovo bo tudi bralce našega lista zanimalo, če napišem nekaj vrstic o tem znamenitem in lepem zdravilišču v Sloveniji.

Rogaška Slatina z 228 m nadmorske višine leži v mali stranski dolinici reke Sotle. Od proge Trst-Ljubljana-Dunaj se nedaleč od Celja, na postaji Grobelno, odcepi stranska železnica proti Rogaški Slatini, odkoder vodi dalje proti Zagrebu.

Leta 1645 je bil hrvaški ban Zrinjski v gozdovih teh krajev na lovu. Ker je trpel na obolenju jeter, so mu svetovali okoliški kmetje, ki so že nekoliko poznali zdravilno moč nekega tamošnjega vodnega izvira, naj pije to vodo. Plemenitaš je ta nasvet upošteval, pil je dalje časa to vodo ter ozdravel. To je dalo povod, da so se začeli imoviti krogi zanimati za vrelce v Rogaški Slatini. Razni zdravniki so ugotovili veliko zdravilno moč teh vrelcev. V 17. stoletju se je glas o zdravilni moči te vode razširil že daleč naokoli. Nastalo je vprašanje, kdo bo vodo prodajal. Prvi, ki je imel to pravico, je bil tamošnji župnik pri Sv. Križu. Okoliški kmetje pa so mu pričeli to pravico osporavati in je nastal zaradi tega hud prepir. Končno je posegel vmes graščak Courty, pod čigar oblast je spadalo to področje. Dal je sezidati tam prvo hišo kot prenočišče za one, ki so hodili pit zdravilno vodo. Buteljka te vode je stala takrat 30 krajcarjev, na Dunaju pa so jo prodajali celo po goldinarju in še dražje. Pozneje je prehajala lastnina teh vrelcev iz roke v roko. Vsakdo je hotel kar največ zaslužiti s prodajanjem vode. Leta 1782 pa je cesar Jožef II. odločil, da so prišli vrelci spet v last domačinov. Zaradi prepirov, kdo bo imel več dobička od vode, je takratna oblast določila, da so vodo prodajali izmenoma vsak po 14 dni.

Leta 1803 so prešli vrelci v last štajerskih stanov. Tedanji štajerski deželni glavar grof Attems je v Rogaški Slatini nastavil stalnega zdravnika in dal sezidati l. 1813 tudi kopališče. Kraj je postal pravo zbirališče avstrijskega plemstva, cesarske družine in druge gospode. V krasni palači sedanjega zdravilišča je med drugimi tudi umetniška slika nadvojvode Johana, ki je tu ozdravel in bil potem vsakoletni gost v tem zdravilišču. Do konca prve svetovne vojne je bila Rogaška Slatina torišče visokega avstrijskega plemstva, sem so prihajali mladi plemiči in plemkinje, tu so se spoznavali in zaročevali.

Po ustanovitvi in proglasitvi Jugoslavije kot samostojne države l. 1918 je postala Rogaška Slatina last narodne vlade Slovenije. V dobi po prvi svetovni vojni so zdravilišče razširili in izpopolnili, zgradili več hotelov, uredili in opremili kinodvorano in napravili lepo športno kopališče.

Po vdoru nacističnih okupatorjev v Jugoslavijo l. 1941 so hitlerjevski soldati in esesovci kakor povsod drugod po Evropi povzročili tudi v teh krajih opustošenje in razdejanje. Vsi parki in nasadi so bili pomandrani in preorani od koles vojaških vozil in tankov, kopali so rove in bunkerje, v hotelih nastanjeno vojaštvo pa je uničevalo notranjost poslopij in dragoceno opravo. Bili so primeri, da so vojaki tretjega rajha kurili v sobah kar na tleh. Škoda zaradi tega pustošenja je bila velikanska. K sreči so ostali vsaj vrelci nepoškodovani v globini zemlje, kamor okupator le ni prodrl.

Po zlomu nacistične oholosti in nasilja pod udarci zmagovite partizanske vojske je šlo delovno ljudstvo z velikim zanosom in požrtvovalnostjo na delo za obnovo svoje razdejane domovine. Danes, ko je vse to mimo, se mora

človek čuditi, kako je bilo mogoče vzeti v roke vse to s tako čudovitim poletom in preudarnostjo ter pričeti z obnovitvenimi deli na vseh področjih. Tudi zdravilišče v Rogaški Slatini, opustošeno in skoraj uničeno, je čakalo pridnih rok. Čim je bil zadnji okupatorski vojak pregnan izven meja Jugoslavije, so zapeli krampi in zažvenketale lopate, iz ruševin pa je vstajalo novo življenje. Obnovitvena dela so tudi v Rogaški Slatini hitro napredovala in danes je to znamenito zdravilišče spet tako lepo urejeno, da se lahko kosa z vsemi drugimi v Evropi. Samo v tem je razlika v primeri s preteklostjo, da so danes odprta vrata vseh zdraviliških podjetij vsem državljanom in tujim gostom brez razlike stanu, pokolenja ali narodnosti. Sem se zatekajo na zdravljenje prav tako domači delavci, nameščenci, kmetje, kakor tudi petični obiskovalci iz tujine. Ko človek vstopi v zdraviliškem domu v prekrasno dvorano, eno največjih in najlepših v Srednji Evropi, se mu nehote porodi misel, kako se je tod svet predrugačil. Svojčas je imela v to dvorano dostop samo družba plemenitašev, danes pa mirno in svobodno vstopajo preprosti delovni ljudje in se počutijo domače, ker je to ljudska last, ki jo sami upravljajo.

Vrelci v Rogaški Slatini imajo veliko moč. Pri prodiranju iz globin zemlje se voda navzame mnogo zdravilnih sestavin in mineralij; med drugimi vsebuje: kalij, natrij, litij, kalcij, magnezij, mangan, aluminij, železo in mnogo ogljikove kisline. S pitjem te vode in z zdravniško predpisanim kopanjem se zdravijo razna obolenja: zastajanje krvnega obtoka, želodčni katar, čiri na želodcu in dvanajsterniku, zapeka, bolezni ledvic in jeter, vnetje žolčnega mehurja in žolčni kamni, sladkorna bolezen, prekomerna debelost, splošna oslabelost, živčnost, nadušnost, glavobol in druge bolezni. Bolnikom je na razpolago zdravnik, ki jih pregleda in jim predpiše način zdravljenja. Dana je tudi možnost, da se bolniki, ki jim je to potrebno, hranijo po strogih dietičnih predpisih. Zdi se mi, da tudi okolica sama zdravilno vpliva na bolnike. Razen lepo urejenega in negovanega parka imajo možnost krajših in daljših izprehodov po okoliških, z mogočnimi lipami, hrasti in smrekami poraslih gričih, kjer uspevata tudi že pravi kostanj in vinska trta.

Res, prav je ugotovil pesnik, ko je zapel: Slovn'c, tvoja zemlja je zdrava in pridnim nje lega najprava.

KOLEDAR

Petek, 24. junij: Janez K.
Sobota, 25. junij: Viljem
Nedelja, 26. junij: Janez in P.
Ponedeljek, 27. junij: Hema
Torek, 28. junij: Irenej
Sreda, 29. junij: Peter in Pavel
Četrtek, 30. junij: Emilijana

Celovec

Nenehno se pojavljajo znova in znova tatvine koles. Tako je bilo na primer v prvih dveh dneh tega tedna na področju glavnega mesta Celovec ukradenih kar 14 koles. Nekatera teh koles so lastniki za nekaj časa pustili nezaklenjena ter šli po opravkih. Ko pa so se vrnili, koles ni bilo nikjer več. Drugi pa so pustili kolesa zaklenjena in so kljub temu zginila. Policija opozarja vse lastnike koles, da jih naj zaklenejo, ko gredo po opravkih. Žalostno je, da je še toliko in toliko tatov na svobodi, ki ropajo in plenijo po deželi. Nujno bi morale oblasti proti vsakemu slučaju tatvine podvzeti strožje mere, da bi na ta način vsaj delno omejili podobne primere.

Poreče ob Vrbskem jezeru

V Žagi pri Porečah je v torek napravila še doslej nepoznana ženska samomor. Nekaj okoli tričetrt na enajst je dotična ženska priletela iz bližnjega gozda in se vrgla pred vlak, ki je ravno tisti čas pripeljal iz Beljaka. Žena je bila takoj na mestu mrtva. Truplo je bilo tako izmaličeno, da žene ni bilo več mogoče prepoznati. Kosi trupla so bili raztreseni kakih 50 metrov ob progi.

Dobrava pri Žvabeku

Dobrova pri Žvabeku je tiho naselje nad šumečo Dravo. Tam se nahaja tudi Movričeva domačija. Kmetija je bolj mala, vendar si je naš znani in zavedni Kolter Ivan s pridnostjo doma in z zaslužkom drugod ustvaril svojo trdno eksistenco. Postavil si je med drugim tako rekoč novo hišo in prijetno je bivati v njej. Treba je bilo samo še življenjske družice, žene in gospodinje. In to si je Ivan nedavno izbral in jo bo privedel na svoj dom.

V Žvabeku se je nekaj časa zadrževala Ivanka Sejko iz Prihove pri Celju. S to vrlo Slovenko sta se spoznala in sklenila, da se vzameta. Enotna po značajih se bosta gotovo dobro razumela, saj je znano, da je Kolter deloval povsod tudi tam, kjer je šlo za naše skupne koristi. Z veseljem je sodeloval v naši prosveti, udeleževal se je tečajev naših organizacij, med temi kmetijskih visokošolskih tednov ter se živo zanima za ostalo naše prizadevanje in naš tisk.

Končno je prišlo tako daleč, da so obhajali v nevestinem kraju v Prihovi pri Celju poročno slavje, ki se ga je udeležilo veliko tamošnjih domačinov. Nekaj sorodnikov, znancev in prijateljev pa je iz Koroške spremilo ženina na svatovščino. Med Korošci in živahnimi Štajerci je nastalo namah najlepše vzdušje in razpoloženje. Ko so se vrnili, niso mogli prehvaliti, kako prijetno je bilo na Štajerskem ter da jim bo to ženitovanjsko slavje dolgo ostalo v lepem spominu.

Novoporočenemu paru iskreno čestitamo!

Pliberk

Nedavno je bilo na Holandskem srečanje dvojčkov. Srečanje je bilo mednarodno in so bili zastopani tudi avstrijski dvojčki, čeprav samo z dvema paroma. Med tema sta bili dve brhki Pliberčanki, Huterjevi hčerki šivilja Hildegard in prodajalka Anni. Mladi sestri, ki jih je zares težko razpoznati, ker če bi zamenjali enkrat vlogi in bi prišla šivilja k trgovcu prodajat ali prodajalka k mojstru šivat, bi ju šefi, kakor zagotavljajo, ne prepoznali, sta se opogumili in nastopili dolgo pot. Kakor navdušeni pripovedujeta, njima ni žal. Bilo je prijetno ter mnogo lepega in zanimivega se je odpiralo njunim očem. S svojo prikupnostjo in simpatičnim vedenjem pa sta poleg tega uživali naklonjenost pri vseh, s komur koli sta se srečali.

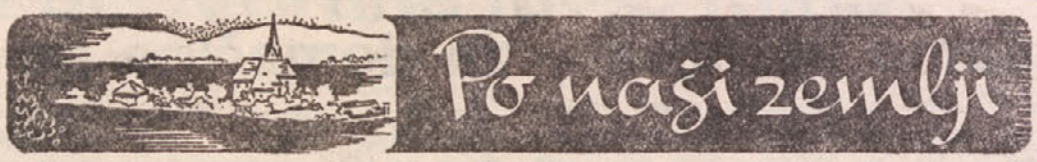

Razsodni Pliberčani so za mirno sožitje

V našem malem mestecu je nekaj ljudi, ki so silno nesrečni, da po zlomu nacizma ne pridejo prav do veljave. V ozračju demokratičnega sožitja med slovensko in nemško govorečim prebivalstvom se ne počutijo dobro. Hud trn v peti jim je dvojezično šolstvo. Zelo radi se sklicujejo na leta pred 1945, ko v Pliberku ni bilo drugih šol razen nemških in menijo, da bi moralo za vse večne čase tako ostati. Pravijo tudi, da je Pliberk že od pamtiveka ur-nemško mesto in da je pouk slovenščine jezikovno nasilje.

Večina razsodnih Pliberčanov je drugačnega mnenja. Znanje obeh deželnih jezikov, ki jima priznava državna pogodba enakopravnost, smatrajo za koristno in pametno. Še pred nedavnim, na dan podpisa državne pogodbe, je član pliberškega mestnega občinskega odbora na prisrčnem srečanju s sosedi z onstran meje poudaril, da si prebivalstvo teh krajev lahko proži roke k prijateljskemu sožitju ne glede na jezik, ki ga kjer koli kdo govori. Kdor pa meni, da je dvojezično šolstvo nasilje, naj bo potolažen, saj zaradi tega »nasilja« zadnjih 10 let še nihče ni utrpel škode. Spominjamo pa se časov, ko še ni bilo »nasilnega« dvojezičnega pouka, namesto tega pa je bilo izseljevanje, preganjanje in zapiranje v KZ-e in prisilno pošiljanje ljudi v krvavi vojni metež za interese razbojniških in ponorelih nacistov. Ljudem, ki danes kričijo o nasilju, so bili verjetno ti časi bolj simpatični.

Po hudih porodnih krčih se je pri nas porodila »Elternvereinigung«. Kljub botrovanju velikovškega gospoda Mayrhoferja dolgo časa ni bilo pravih interesentov za takšno društvo. Sedaj se jih je nekaj nabralo. Ne vemo ali jim je oblast z odobritvijo pravil dala pravico, da rovarijo proti obstoječim zakonom. Marsikdo od Pliberčanov, ki je po rodu res nemškega jezika, vsekakor maje z glavo nad to druščino in meni, da se raznim njenim vodilnim ljudem že na jeziku pozna, da so kaj slabo v sorodu s pravilno nemščino. Zares, imena so zanimiva, če jih zapišemo v izvirnem jeziku, na primer: Postajnik, Medved, Božič, Hlebec, Brežnik, Laznik, Kos, Kuhar itd. Mar so res to predstavniki ur-nemškega Pliberka in najbolj poklicani za hrup po odpravi slovenščine iz šol? Zdi se nam, da se prav v tem, da prednjačijo v gonji proti dvojezičnemu šolstvu ljudje s takimi in podobnimi imeni, najbolj otipljivo odraža resnično jezikovno nasilje, ki se je v preteklosti dolga desetletja izvajalo nad našim ljudstvom.

Vzgajanje janičarjev je zgodovina obsodila. S porazom nemškega nacionalizma in nacizma, še posebej pa sedaj s podpisom državne pogodbe so se odprla vrata za sporazumevanje in enakopravno sožitje med obema narodoma na Koroškem. Vsi, ki se ne glede na jezik in narodnost priznavamo k tem miroljubnim in demokratičnim načelom, moramo skupno skrbeti za to, da nepoboljšljivim šovinistom ne bo uspelo, da bi se kdaj koli še povrnila preteklost.

Kotmara ves

Preteklo nedeljo sta stopila na novo življenjsko pot Beguš Hanca, p. d. Matjakova v Reki, ter Koban, knjigovodja na Dunaju. Hanca je bila vsa leta marljiva igralka in pevka v našem društvu in žal se bo sedaj preselila na Dunaj. Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« Kotmara ves se ji za dosedanje delo iskreno zahvaljuje in ji želi na novi življenjski poti obilo sreče in zadovoljstva ter da bi se še kdaj vrnila med nas.

Del kotmirške občine je zadela pretekli teden huda naravna katastrofa. Močna nevihta s točo je povzročila občutno škodo na polju in v sadovnjakih predvsem v Brdeh, na Plešivcu in v Trabesinjah.

Sporočiti pa moramo tudi drugo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila mati Rožanka na Prebljah, Katarina Potisk. Rajna je preminula v celovški deželni bolnici, od koder smo jo v torek prepeljali v domači kraj, kjer smo jo tudi položili k zadnjemu počitku. Naj ji bo lahka domača zemlja! Preostalim izrekamo iskreno sožalje.

Goriče

V petek popoldne je bila pri nas slovesna otvoritev deželnega vzgajališča z imenom »Rosental«, ki so se je udeležili visoki predstavniki dežele in občine ter drugi gostje. Deželni glavar Wedenig je imel ob tej priložnosti slavnostni govor, v katerem je poudaril pomen take ustanove, urejene po modernih vidikih, in naglasil prijetne pogoje, ki jih bo novi dom nudil mlademu človeku, katerega je usoda zapeljala na kriva pota. Poslopje deželnega vzgajališča je urejeno tako, da se mora sleherni mladi prebivalec, katerih lahko sprejme 120 po številu, počutiti prijetno. Za vzgojo mladih ljudi je na razpolago šest razredov posebne šole, v kateri poučujejo preizkušene učne moči.

Novoodprto vzgajališče, ki ga vodi direktor Müller, je tako po svoji obliki kot ureditvi lahko ponos bližnji okolici kakor tudi celi Koroški.

Razne vesti iz Koroške

V Celovcu so te dni maturirali trije gojenci dijaškega doma Slovenske prosvetne zveze. Lesjak Tomej je obiskoval Trgovsko akademijo in z maturo uspešno zaključil svoje študije. Dular Janez in Apovnik Pavle sta v torek maturirala na realni gimnaziji v Celovcu. Vsi trije so bili pridni in vestni dijaki, bili pa so tudi dobri tovariši, kar je še prav posebno prišlo do izraza v dijaškem domu. Težko bo slovo, ko bodo šli vsak na svojo pot; Tomej v službo, Pavle in Janez pa bosta nadaljevala študije na dunajski univerzi. Vsem trem iskreno čestitamo in jim želimo mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Joško Einspieler iz Vesce je imel te dni smolo. Peljal se je s svojim motornim kolesom, na katerem je sedel tudi Jože Spitzer, skozi Potok pri Bilčovsu. Na nepreglednem ovinku se je nenadoma znašel pred tovornim avtomobilom in hitro zavrl svoje vozilo. Pri tem je padel in se poškodoval na golenici. Jože Spitzer je bil le lažje poškodovan.

V Letinjah pri Blatu je preteklo soboto pogorelo gospodarsko poslopje posestnice Štefanije Kert. Pogorelo je vse kmetijsko orodje ter drugo. Vzrok požara je še nepojasnjen. Gasilci iz Šmihela pri Pliberku so bili takoj na mestu in obvarovali vsaj stanovanjsko poslopje.

Komu naj koristi kaj takega?

Št. Jakob v Rožu. — Iz vseh številnih vasi naše obsežne občine se slišijo glasovi, ki govorijo o vznemirjenosti med ljudstvom, brez ozira na to, če je eden bolj ali manj veren, vsi se sprašujejo le eno: komu naj koristi kaj takega? Gotovo ni naš namen, da bi kakorkoli napadali našega župnika Kariclja, toda molčali smo dovolj dolgo, zato hočemo enkrat odkrito povedati, kaj se nam ne dopade in kar nikakor ni v korist ne cerkvi in veri in tudi ne našemu narodu.

V svetu je že tako, da so ljudje pač različnih svetovnonazornih gledanj. Toda zagriženi klerikalci ne trpijo razen svojega naziranja nobenega drugega mnenja in razglašajo vsakega, ki se ne bi popolnoma pokoraval njihovemu diktatu, za slabega, kakor sploh označujejo sleherni napredek za največjo pregreho. Tako na primer tudi zelo radi rohnijo proti naprednemu tisku, pri nas zlasti proti »Slovenskemu vestniku«, toda nikakor ne moremo razumeti, da bi ga po cerkvi in po domovih zasledovali in preganjali kot »slab tisk« samo zaradi tega, ker se možato upa resnico imenovati resnico, ker se odločno upa zastaviti za pravico. Neverjetno se nam zdi, da bi bili naši otroci, ki preživijo lepo in prijetno poletje v počitniški koloniji ob morju, slabši od drugih zato, ker jim je letovanje organiziral in omogočil »Slovenski vestnik«. Dvomimo, da bi stare slovenske narodne pesmi, izdane v prelepih slikanicah, pokvarile in pogubile katerega koli otroka, marveč smo nasprotno prepričani, da mu bodo pomagale vzljubiti svojo materno govorico in ga tako vzgajale v poštenega člana naše narodne družine. Tudi knjižni dar Slovenske prosvetne zveze je vsako leto razveseljeval neštete družine, jim krajšal dolge zimske večere ter jim nudil mnogo zanimivega in poučnega za vsakdanje življenje.

Kljub temu pa se dogaja, da moramo v cerkvi slišati obsodbo vsakogar, ki ne bi vsako nedeljo bil pri obhajilu, češ, da je zanj boljši, da sploh ne pride več k maši. Nadalje moramo v cerkvi in na naših domovih poslušati iz župnikovih ust, kako »slab tisk« je Vestnik in da ga je treba odstraniti iz vsake hiše. Mnogo nam ve povedati o pogubnosti splošno znanih narodnih pesmi, ker so jih pač lepo ilustrirali in tiskali v »strašni« Jugoslaviji. In celo knjige celjske Mohorjeve družbe bi morali nositi k njemu v cenzuro, kajti smatra jih za tako pregrešne, da bi najraje preprečil njih razpečavanje.

Odkrito povemo, da smo v takih rečeh nekoliko drugačnega mnenja, kakor se tudi ne moremo strinjati z njegovim naziranjem glede našega narodnega dela. Češ, da je vse komunistično, odklanja in bi najraje onemogočil vsako delo naših narodnih organizacij, kar je prišlo jasno do izraza takrat, ko se je naše prosvetno društvo zanimalo za zemljišče, kjer bi zgradili novo prosvetno dvorano. Pa tudi to je očitno že preveč, da so naši zavedni domači gospodarji pripravljeni, po svojih močeh pomagati graditi novi prosvetni dom, medtem ko v sedanji farni dvorani — prenovljena bivša društvena dvorana — za naše društvo ni prostora, menda zato, ker je njegovo delovanje pač tako zelo pregrešno in pogubno za naše ljudstvo.

Mislimo, da je tako zadržanje vse prej kot pošteno in pravično in zato tudi nikakor ne koristi našemu slovenskemu ljudstvu. Prav tako pa je koroškim Slovencem bolj v škodo kot v korist zlasti vsak pojav šovinizma, pa bodisi s te ali one strani. In izrazit pojav šovinizma moramo imenovati dogodek, ko je župnik nekemu šolarju — otroku nemške matere — samo zato hotel preprečiti pristop k prvemu obhajilu, ker baje ni dovolj dobro znal veronauk v slovenščini. Šole v naši občini so po zakonu dvojezične in se torej pouk vrši v obeh jezikih, zaradi česar tudi omenjeni šolar razume in zna govoriti nemško in slovensko govorico. Ker pa mu je mati-Nemka mogla nuditi pomoč pri učenju le v materni govorici, nemščini, je bilo njegovo znanje slovenščine kljub dobri volji nekoliko slabše. To pa je že zadostovalo, da je dobil otrok v veronauku slab red in ne bi smel k obhajilu, če se ne bi njegov oče odločno postavil proti takemu ravnanju.

Nočemo biti šovinisti, marveč hočemo v strpnem razumevanju živeti skupaj z narodom-sosedom, zato smo odločno proti slehernemu pojavu pretiranega nacionalizma. Kakor zahtevamo enakopravnost za našo materno govorico, tako smo tudi proti temu, da bi otrok nemške narodnosti moral trpeti krivico samo zato, ker mu slovenski jezik ne teče tako gladko kot njegova materinščina.

Že uvodoma smo povedali, da ni namen tega dopisa, da bi koga napadali, marveč smo le hoteli pokazati na nekatera dejstva, ki nikakor niso razveseljiva ter tudi ne morejo koristiti ne cerkvi, še prav posebno pa ne slovenskemu življu na Koroškem. Zato bi nas zanimalo le to, komu torej naj koristi kaj takega?

To bi zanimalo predvsem nas Šentjakobčane, ki od našega prejšnjega župnika dekana Šenka nismo bili vajeni takih stvari. Poznali in spoštovali smo ga kot poštenega domačega duhovnika, ki se kot pravi dušni pastir ni vmešaval v neverska in necerkvena vprašanja, bil pa vsakčas pripravljen, da pomaga svojemu sočloveku, ki bi bil v stiski. Zdaj pa se nam vsiljuje mnenje, da prevladujejo pri njegovem nasledniku neki tuji vplivi in interesi, ki niso vedno v korist našemu domačemu prebivalstvu.

Andrej Mohar:

OB ŠUMEČEM IZVIRU

Spomin mi sega daleč nazaj, v tisto dobo, ko sem še kot otrok preživljal tiste srečne dni, v katerih še nisem ničesar vedel o vsakodnevnih težavah in skrbeh, ki jih ima človek, ki mora služiti kruh in skrbeti za svojo družino. Tudi si nisem mogel predstavljati, da sploh more biti kje na svetu težko, ko je vendar meni tako lepo. Edina skrb so mi bile igre s prijatelji. Posebno v spominu so mi prijetni trenutki ob izviru potočka, komaj streljaj daleč od mojega doma.

Že kraj sam je zelo mičen. Svet je viseč in velika skala štrli kake tri metre visoko iz zemlje, odete z bujnim rastjem. Skalo obkroža gosto grmičevje lesk in pritlikavega hrasta. Grmičevje pa nadkriljujejo košate bukve. Prijeten hlad je v vročih poletnih dneh tod.

Kakor nekoč, sem se tudi danes zatekel v ta mični kraj. Vroč poletni dan je. Toda tu v tej hladni senci mi je prijetno hladno. Ležim v gosti travi tik ob potočku. Zrem med veje bukev, ki se bahato košatijo nad menoj. Noben sončni žarek ne more prodreti do mene. Prijetno tišino kali le živahno žuborenje bistrega studenca, ki v močnem curku vre izpod skale in se v številnih brzicah vije proti reki Beli.

Tudi moje misli kar nekam žuborijo. Daleč nazaj sem posegel in pustil mislim prost tok. Spominjam se, da sem kot otrok prebil toliko lepih dni prav na tem mestu. Štirje smo bili. Nerazdružljivi prijatelji smo bili. Janez, moj brat, Šimej in Tonej, ki sta bila moja sošolca, ter jaz smo prebili vse nedelje ob tem potočku. Pasli smo živino, rezljali palice in delali mlinčke, ki jih je gnala kristalno čista voda studenca. Vsak je imel svoj mlinček. Kar tekmovali smo med seboj, kdo bo imel lepšega in bolj zapleteno zgrajenega. Številna kladivca so tolkla na pločevinaste škatle in povzročala prijeten ropot, ki se je tako lepo ujemal z žuborenjem bistre vodice. Vedno smo iznašli nekaj novega, tako da ni bilo nikoli dolgočasno. Nedeljo za nedeljo smo bili tu, samo huda zima nas je zadržala. Ob delavkih smo delali na polju. Vedno pa smo se veselili nedelje. Živahno je bilo zlasti poleti. Večkrat se nam je pridružil tudi stari Rok, pastir iz sosednje vasi, ki je prišel v naše kraje od kdo ve kod. Prepotoval je mnoge kraje in nam včasih pripovedoval toliko lepih pa tudi žalostnih zgodb iz svojega življenja. Zdavnaj je že umrl Rok, toda spomin nanj še živi.

Pa ni umrl samo Rok. Sam sem danes tu. Kruta vihra druge svetovne vojne je zahtevala življenje obeh sošolcev. Šimej je padel v Italiji, Tonej pa je v zadnjih mesecih vojne končal nekje v Nemčiji. Moj brat je zaposlen in ga tudi ni tu. Ostal sem osamljen. Pot me je pripeljala

danes tod mimo. Utrujen sem se vlegel na kraj mladostnih spominov. Mnogo let je minilo od takrat. Minila je vojna vihra. Mnogo jih ni več med nami. Tudi sam sem hudo poškodovan. Postal sem bolj resen, izginil je tisti otroški smeh. Vojna je zasekala v dušo in telo krvaveče rane. Vse je danes tako živo postalo pred mojimi očmi. Zdi se mi, da še ni tako dolgo od takrat, ko so tod klopotali naši mlinčki in skupaj s potočkom peli pesem o veselju in sreči.

Zamolkel grom je presekal prej tako mirno ozračje. Predramil sem se. Nisem niti opazil, kdaj so se nakopičili nad menoj grozeči oblaki nevihte. Zazdelo se mi je ravno tako kot takrat, ko sem moral še kot nedorasel mladenič prvič zvedeti, da se je začela vojna, nevihta, ki je bila groza in strah za vse človeštvo. Tudi sem bil presenečen, ko so mi starši in učitelj tolmačili, kaj to pomeni. Danes pa me je predramila nevihta. Misli so mi privrele po ostrih brzicah nazaj iz rane mladosti v vsakdanjost. Dvignil sem se in naglo odkorakal domov, ker sicer bi bil pošteno moker.

Rad prihajam k temu hladnemu potočku, kjer vzbujam spomine na otroška leta, na dni vesele in srečne ter si ob bistrem in hladnem potoku hladim rane, ki jih je zasekal kruti čas. Vedno pa mi je lažje, kadar se vračam od tod v vsakdanjost, ki tudi danes povzroča številne težave.

PASTIRJEV SIN

Živel je nekoč pastir. Bil je zelo reven, a je kljub temu poslal svojega sina v šole. Vsak dan je moral pastirjev sin daleč v mesto v šolo.

Nekega dne sreča cesarja. Lepo ga pozdravi in se mu globoko prikloni. Cesar je bil vesel te vljudnosti. Dal je dečku zlatnik in ga vprašal:

»Kdo pa si ti, mali?«

»Kdo si ti, ki si mi dal zlatnik?« se odreže deček.

»Cesar te dežele sem! Zlatnik sem ti dal za spomin,« je dejal cesar.

»En sam zlatnik! — jaz sem samo pastirjev sin, toda, če bi se kdo meni tako globoko priklonil, bi mu dal mošnjo zlata; ti si pa cesar in mi daš samo en zlatnik.«

Cesarju je bilo sitno in je dal dečku mošnjo zlata. Domov grede premišljuje:

»Pameten deček! Kako mora biti pameten šele njegov oče. Za sodnika ga postavim.«

Rečeno — storjeno. Poiskali so pastirja, dečkovega očeta, in cesar ga je postavil za sodnika. Toda pastir ni bil nič kaj odprte glave. Krivo je sodil. Cesar se je razjezil, ker je mislil, da ga ima pastir za norca in ga ukaže obesiti.

Glasniki so po vsej deželi oznanili obsodbo. Za njo je slišal tudi pastirjev sin in je pohitel v mesto. Prišel je zadnji trenutek. Stari pastir je že stal pod vislicami. Sin je stopil pred cesarja in mu rekel:

»Svetli cesar, krivičen si! Je mar oče sam kriv, da ni dosti učen in ne pozna zakonov? Obesiti bi moral najprej njegovega očeta, mojega deda, ker ga ni dal v šole. Oče pa zasluži nagrado, ker je bil le toliko pameten, da me pošilja v šole, da bom vsaj jaz znal, česar on ne zna.«

To je bilo cesarju na moč všeč. Vrnil je pastirja k čredam, sina pa je izšolal za sodnika. Še danes pomnijo ljudje tega sodnika.

Dve uganki

Drevo je v beli obleki,
prav nič podobno ni smreki,
kmet pa iz vej si napravi
metlo, da hišo si pospravi.
(Breza)

Na cevi petelin sedi,
ki pač ne poje ki-ki-ri,
drugače spev se mu glasi.
(Petelin na puški)

Starec in medved

Odide neke noči starec, da bi obral hrušku. Vzpne se na drevo in komaj začne obirati zrele sadeže, že pride medved. Tudi medved je prišel, da bi se najedel hrušk. Pa se tudi medved vzpne na drevo, starec pa se skrije med listje in molči.

Medved odtrga hruško in jo ogleduje v mesečini:

»Kdo ve, ali je črviva ali ni.«

Starec misli, da mu medved ponuja hruško, pa pravi:

»Ne, ne, hvala, ne bom jedel . . .«

Medved tedaj sam poje hruško.

In utrga medved drugo hruško in jo spet ogleduje v mesečini:

»Kdo ve, ali je črviva, ali ni.«

Starec zopet misli, da mu medved ponuja hruško, pa pravi:

»Ne, ne, hvala, ne bom jedel . . .«

Medved tedaj sam poje hruško.

Nazadnje utrga medved še tretjo hrušk-

ko in začne brundati prav tako kot prej.

Starec zopet misli, da mu medved ponuja hruško, pa se ujezi in prav glasno reče:

»Ne bom jedel, ali ne slišiš, da ne maram!«

Medved se tega nenadnega krika tako prestraši, da pade na tla in se hudo potolče.

Ivan Potrč: 18

NA KMETIH

VI.

To s Toplekovo smrtjo se je zgodilo v noči od petka na soboto, da smo potem mrliča pokopali v nedeljo večerko in da so ljudje pravili: ‚Lep dan si je izbral'. Bilo je lepo, jesensko čisto popoldne, in pogrebcev — vseeno največ med njimi je bilo žlahte! — se je nabralo da je bilo pri hiši in na dvorišču kamor si pogledal, vse črno; bilo je, skratka, ko da bi prišli mramorji k hiši, vse polezli in pri tem lazenju stegovali vratove. Le od kod se je vsa ta črnikasta žlahta vzela?! Bilo je je toliko, da mi je — to sem ves čas čutil — postajalo tesno, ne da bi vsaj skraja pravzaprav vedel, zakaj; bil sem sosedov, za hlapca pri hiši, ne bi me smeli skrbeti. Ko pa so v jutru po tisti noči začeli prihajati ljudje k hiši, sem se kar naenkrat — stal sem na pocjah pred hlevom in strmel predse — zalotil, kako mi počivajo oči na domači strehi onstran grabe, ter se znenada zavedel, kako srečen bi bil, če bi bil tam, pa četudi bi se mulil z ženskami ali se pretepal s Štrafelo. Dà, prav vse bi bilo lepo, samo samo da bi me ne bilo niti trenutka več pri Toplekovih. In koliko bolj bi bil srečen, če ne bi nikoli prestopil praga Toplekovega hrama! Na Tuniko sem komajda utegnil pomisliti. Toda tisto — bil je strah, ki me je zadrževal pri Toplekovih — je bilo močnejše od mene; zdaj nisem smel od hiše, moral sem se držati, se obnašati, ko da bi se razen te Toplekove smrti nič drugega ne pripetilo in ko da bi mi bilo vse to s Toplekovimi deveta skrb. In tako sem ostal, tako sem potem celó pomagal nositi mrliča; temu zadnjemu, nošnji, se nisem mogel ogniti, čeprav bi dal ne vem kaj na svetu, da bi mi ne bilo treba nositi Topleka; saj ni bil težek, ali težko, žmetno*) je bilo tisto, kar me je tiščalo in kar me je začelo po tej noči preganjati in kar mi je pregnalo spanec — tako strašno žmetno je postalo, žmetno vse na svetu.

Žmetno je bilo oba ta dneva, kadar koli sem stopil v hišo; ali pa mi je ušel pogled iz prikleta v izbo in tja na pare ter sem zagledal koščeno starčevo obličje in glavo, ki je začela zijati, ko da bi hotel mrtvec zakričati, česar ponoči ni utegnil, saj se je poprej stegnil, in ko se je vse na njem skrčilo, postalo togo in ni moglo nič več povedati. Proti večeru ga je Cafovka — prišla je molit, za molitvarico — prevezala, vendar Toplek ni nehal zijati; naj sem znova in znova sklenil, da ga ne pogledam več, ni nič pomagalo; bilo je nekaj kakor slaba vest, kar mi je vleklo oči na mrtveca. Žmetno je bilo, vsaj meni, srečavati se s Toplečko — potegnila si je robec na oči, kolikor se je le dalo, in ni nikamor več pogledala, nič več spregovorila, ko da me sploh več ne bi videla, ko . . . ko da bi se ji bilo treba za boga milega in ne vem za kaj na svetu tako držati in cmihati. Žmetno je bilo srečavati se s Hano, še bolj pa s Tuniko, ki je hodila okoli mene, ko da bi se me bala. Hana, tudi ta me ni hotela videti, ali pa se je — bilo je na teščе, po hiši je bilo vse narobe in pobaral sem jo zavoljo dojve**) — zadrla nekam mimo mene, ko da bi govorila s kom tretjim:

»Naj si podoji, komur ni kaj po volji!«

To sem si zapomnil, bilo mi je povedano kot hlapcu ali kot nekomu, ki naj si ne misli, da bo zdaj začel gospodariti v hiši. Medtem se me je Tunika očitno izogibala; raje se je obrnila, ko da bi me srečala.

Dà, tak žmetno je bilo; spreletavalo me je, da cela hiša ve, kako je Toplek končal — a najhuje mi je bilo zavoljo Tunike. Tako se je potem zgodilo, da sem zavzdihnil, še sam nisem vedel kdaj, ko sem jo zagledal, kako se je za hip ustavila in se zastrmela v drevje pred hramom.

»Uboga Tunika!«

Bil je trenutek, ko mi je postalo hudo zavoljo nje, ko nisem mogel, da ji ne bi rekel besede, že zavoljo njenega očeta. A Tunika se je zdrznila, se obrnila porč, naglo, kakor se je le mogla; zakrila si je obraz s predpasnikom, a zajokala ni — to vem, ker sem do konca, dokler sem jo videl, šel z očmi za njo.

A najžmetnejše je bilo, ko je prišel Rudl, Toplekov brat, starejši od pokojnega; ta, ki se je pred Toplekovo ženitvijo priženil k Toplečkini sestrani. Prišel je k hramu, ko da bi bila hiša in grunt njegova in ko da bi bilo potrebno, da zdaj, ko se je Toplek rešil, napravi red pri hiši. Prišel je v soboto večerko, sèm med njivami z ženo in otroki, samimi dekleti — imel je tudi enega sina, a za njega so pravili, da ni pri pravem — in je stopil, ne da bi koga pogledal, tudi Toplečke v prikleti ne, v izbo, kjer je ležal brat. Odkril se je, ga poškropil in pokrižal, trdno, ko da bi se bal, da se bo vračal in ga nadlegoval; zatem se je postavil ob pare, zmolil očenaš ali dva, nato pa se obrnil in prišel v priklet, se na sredi prikleta ustavil in se pokril. Toplečka si je znova brisala roke, ko da bi si jih že poprej, ko je prišel, ne obrisala zadosti; a brisala si jih je, da bi mu segla v roko. Toda Toplekov brat se je zravnal pred žensko, ko da bi je sploh ne videl, potisnil roke v žep in

*) žmétno = težavno

**) dójva = molža

Zdravilne rastline

Divji in domači mak

Divji mak, križec, purpelica, putpelica, purpela, pumpala, gospodičnica, roštalica.

Divji mak je povsod, posebno med žitom znan poljski plevel. Ima kot pravi mak v zemlji koželjasto korenino, iz katere se dviga 50 do 60 cm visoko, okroglo ali zaokroženo robato, vejnato, z vodoravno stoječimi kocinami poraslo steblo. Listi so raztreseni, pernati ali pernato nacepljeni in prav tako dlakavi kot steblo. Cveti so veliki, narobejajčasti, rdeči in imajo pri dnu črno, včasih belkasto obrobljeno liso. Plod je glavica.

Divji mak cveti od maja do junija. Raste po poljih med žitom in deteljo. Cvetne liste nabiramo v juniju in juliju. Zelišče divjega maka vsebuje brezpomembno snov readin, v cvetnih listih pa rdeče barvilo in sluzi.

Divji mak uporabljajo dandanes v domačem zdravilstvu. In sicer uporabljajo cvetne liste danes le kot sestavni del prsnega čaja (slezenova korenina, trpotec, mak, slez, lučnik, lapuh, materina dušica, sladki les in lipovo cvetje). Tak čaj rabimo pri prehladu, bolečinah in prehladu v prsih in kašlju, pri prehladu in katarju bronhijev itd. Za čaj vzamemo 2 do 3 grame (eno veliko žlico) navedene mečanice na skodelico vode in damo bolniku 2 do 4 skodelice čaja na dan. — Sirup in voda sta v zdravilstvu brez pomena.

Domači mak, vrtni mak, tudi veliki mak. — Papaver somniferum.

Mak je enoletnica z navadno koželjasto, navpično, v zemljo rastočo koreniko, iz katere se dviga 50 do 120 cm visoko, okroglo, brezvejno, modrozeleno nadahnjeno, golo, le pod cvetom nekoliko ščetinasto steblo, z velikimi, po steblu raztresenimi listi. Spodnji so podolgovati in pecljati, zgornji pa jajčasti, po robu neenakomerno nazobčani, sedeči in obdajajo steblo. Vrh stebla in koncem vej, ki so tudi srhkodlakave, stoje posamezni, veliki, v začetku kimasti, ko so se odprli, pa pokončni cveti, z veliko dvolistno čašo in štirilistnim vencem, ki kmalu odpadeta. Plod je okrogla, v začetku zelena, ko dozori rumenkastorjava glavica, ki je bodisi zaprta, ali pa ima pod brazdo drobne luknjice, skozi katere izpade drobno, ledvičasto, belkasto ali pa rjavo seme. So pa tudi še druge zvrsti vrtnega maka.

Cveti junija in julija. Doma je v azijskih deželah (na Jutrovem). Pri nas ga goje na vrtovih. Za prodajo nabiramo glavice še preden dozori. Iz njih pridobivajo s tem, da narežejo še ne popolnoma zrele glavice, v začetku belo tekočino, ki se na zraku strdi in porjavi. Opij, tako imenujemo to tekočino, je strup, ker vsebuje mnogo strupenih alkaloidov. Med temi zlasti morfij, ki lajša bolečine, kodein, ki odstranjuje dražljaje pri kašlju, papaverin, ki omamlja gladko mišičje.

Hranljivost jajc in njihovo podcenjevanje

Jajce je neobhodno potrebno in nenadomestljivo hranivo. Zato bi mu morale tudi naše kmečke gospodinje posvečati mnogo več pozornosti in postavljati pogosteje na mizo jajčne jedi. Kako nespametno je vendar, če se, dasi zaradi pomanjkanja gotovine v blagajni, silijo z vsemi doma pridelanimi jajci samo na trg! Na ta način s prehudo konkurenco (katere letos izjemoma ni preveč hudo občutiti!) še bolj tlačijo itak običajno neznosne cene jajc, namesto da bi postregle z dobrimi jajčnimi jedili lastni družini, zato pa kupovale manj mesa in raznih za zdravje še manj vrednih poslastic.

Jajce vsebuje velike redilne vrednote v močno zgoščeni obliki. Njegova kemijska sestava je: vode 67.5 %, rudninskih snovi 12,2 %, beljakovin 11,4 % in tolšče 8,9 %.

Rudnine zastopa v glavnem za rast kosti prepotrebni apnenec ali kalijev karbonat. Kot rudnino je šteti tudi za ustvarjanje krvi važno železo, katerega je v jajcu tem več, čim bolj rumene barve je rumenjak. Intenzivna rumena barva rumenjaka izpričuje tudi obilico vitaminov. Jajčni rumenjak vsebuje nadalje mnogo več lecitina kot vsa krepčila za živce, ki jih utegnete kupiti le za drag denar v lekarni.

Pomnite pa, da prekaša **sveže jajce** po lahki prebavljivosti in redilnosti v prav veliki meri starejša, že vležana jajca. Ako jajce primerno razsvetliš, se lahko prepričaš, je-li sveže ali ne. Ako je jajce starejšega datuma, se poveča zračni mehur, ki leži na njegovem topem, manj koničastem koncu. Pa tudi iz ponašanja rumenjaka v osvetlenem jajcu lahko sklepaš na jajčno starost. Ako v presvetljenem jajcu komaj opaziš rumenjak, je jajce mlajše od 5 dni; kadar je rumenjak jasno omejen, a plava sredi čistega beljaka, potem bo jajce staro kvečjemu kake tri tedne. Če pa postaviš jajce na konico in se pogrezne vsebina v tej smeri proti konici, potem imaš pred seboj jajce, ki je starejše od treh tednov.

Če imate stalne odjemalce, take namreč, ki vam jajca vedno tudi pošteno, po njihovi pravi ceni plačajo, dostavljajte jim vedno le sveža, ne čez 10—14 dni stara, čista in skozi približno enaka jajca. Enaka tako po obliki, kakor tudi po teži. Če imate pravo jajčno tehtnico, je tehtanje opravljeno mimogrede.

Še enkrat poudarjamo, da pri nas vse preveč podcenjujemo važnost jajc za ljudsko prehrano. To razvidite iz sledečih, sicer že nekoliko starejših, toda relativno pravilnih številčnih podatkov, ki nam pokažejo, koliko jajc — tega idealno krepkega hranila! — porabi vsak prebivalec na leto v posameznih državah:

V Avstriji	86,
na Španskem	94,
na Norveškem	116,
v Nemčiji	118,
v Švici	129,
na Francoskem	133,
na Angleškem	143,
na Holandskem	200,
v Belgiji	212,
v ZDA	250,
na Irskem	266,
v Kanadi	340.

Pomagajmo otroku pri duševnem razvoju

Otrok, ki mnogo sprašuje, je ponekod »sitnoba« in ga radi osorno zavračamo, da bi ga odvadili »večne radovednosti«. To pa je zelo napačno! S tretjim starostnim letom se prične pri normalnem otroku spraševalna doba, ko se mu bistrijo pojmi in se mu bogati besedni zaklad. Zato je nujno, da starši pomagajo pri »odkrivanju sveta« v otroškem duhu. Če mu ne odgovarjamo ali pa ga celo zasmehujemo, se bo zares odvadil spraševanja. S tem pa bo tudi prenehalo zanimanje in se prične miselni zastoj, ki povzroča otroku pozneje v šoli silne težave. To so apatični učenci, ki potem v prvem razredu preplašeno sedijo in jih včasih tudi najboljše učne metode ne morejo razgibati, da bi duševno sodelovali. Mnogi ostanejo »slabi učenci« vse šolsko leto. Uvidevni starši tega pač ne želijo. Zato: pomagajmo otroku pri duševnem razvoju!

PRAKTIČNI NASVETI

Če nameravate vložiti jajca za zimo, je najbolje, da to storite v avgustu in septembru.

☆

Kuhalnice in lesene žlice bodo spet bele, če jih bomo pustile en teden v raztopini sode.

Čemu torej metati v letih s preveliko nadponudbo jajca proč po morebitni ceni 50 ali 60 grošev, ko nas vendar učijo drugi narodi, da je to eno izmed najboljših živil. Raje jim sledimo! —r.—

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Nekaj navodil za bolnike na dvanajsterniku

Bolniki ki imajo rane na dvanajsterniku, naj ne uživajo prekajenega mesa, raznih mesnih izdelkov, mesnih konzerv, kakor tudi mesnih izvlečkov, kot so juhe, soki pečenk in drugo. Nadalje so prepovedane vse ostro začinjene jedi s poprom, papriko in gorčico. Bolnik ne sme uživati surovega sočivja, na primer ohrovta, kislega zelja itd. Od solat pa lahko uživa samo glavnato solato. Bolnikom so nadalje prepovedani različni kompoti, surovo zelje, sadni sokovi, marmelade in drugo. Da pa kljub temu zadostimo organizmu potrebo po vitaminu C, naj bolnik uživa v majhnih količinah sok limon in paradižnikov, grozdne sokove, pomarančni sok, olupljene breskve in vrtne jagode. Grah, fižol, lečo, kostanj, torej vsa sočivja, ki napenjajo, naj bolniki uživajo v pretlačeni obliki. Od alkoholnih pijač, če se jim bolnik ne more odreči, sme le od časa do časa popiti kozarec rdečega vina. V vsakem primeru pa naj se bolnik vzdrži kajenja, ker je ravno nikotin najhujši strup za dvanajsternik.

Če se boste torej ravnali po gornjih navodilih, se bo stanje vaše bolezni izboljšalo. Da bi pa kljub dieti ohranili potrebne moči tudi za težje delo, se priporoča, da uživate čimveč surovega masla.

Ultrazvočna kirurgija

Na univerzi v Illinoisu so uporabili snop ultrazvočnih valov pri poskusu, da bi razkrojili snov možganskega tkiva pri živalih na površini enega kvadratnega milimetra, ne da bi pri tem poškodovali snov okolnega tkiva. Poskus je uspel. Takšen način operacije daje kirurgiji nove možnosti, ki jih le-ta s kirurškim nožem ni mogla doseči. Seveda, prej kot bodo na tak način začeli operirati možgane ljudi, bodo morali napraviti še številne poizkuse na živalskih možganih.

Znanstveniki v Illinoisu so delali takole: V lobanjo poizkusne živali so izsekali odprtino. Ultrazvočne valove so dobili iz štirih energetskih virov, vendar so jih združili v enoten snop in tega skozi solno razstopino usmerili na bolni del možganskega tkiva. Pri tem so uporabili ultrazvok s frekvenco 1,000.000 ciklov na sekundo, kar je 50-krat več od najvišjega tona, ki ga še lahko slišimo.

zadrto povprašal, ko da bi se bolj tikalo prikleta ko Toplečke:

»Kaj pa tako nazarensko zija? Lahko bi ga prevezali. A —«

Hotel je še kaj pridjati, a je potem samo pogrknil, izvlekel desnico iz žepa in zamahnil, ko da je tako vseeno in škoda vsake besede, ki jo pri tej hiši izreče, in ko da je najbolj pametno, da je tiho.

»Križani Jezus,« je vzdihnila Toplečka, kakor je še nisem slišal, in spustila predpasnik. »Kaj pa morem jaz, ko je tako umrl?«

Ženska se je uprla.

Toplekov brat je še više dvignil glavo, stegnil vrat, pogledal na začrneli strop in rekel:

»Saj, ženske nikoli nič ne morete, Franc pa je mrtev.«

Toplečka ni nič rekla, tudi zganila se ni. Obrnil sem se in stopil v kuhinjo, da bi jo pustil samo. Tam sem potem slišal, kako se je moški znova povrnil na staro.

»Nazarensko zija!« je zavzdihnil. »Kje pa ste bile, ko je umiral?«

Odrevenel sem in začutil vročino, vse hkrati. Slišal sem, kako je Toplečka še enkrat zacmihala in kako je znova med brisanjem po obrazu začela z zgodbo, ki sem jo ta dan od jutra do večerke ne vem kolikokrat že slišal ter mi je vedno huje presedala. Vse to je bila pripovedka, kako jo je še poklical, kako je vstala in se oblekla, šla in mu skuhala čaj, kako mu je potem prinesla čaja, kako je potem vse skupaj, čaj in zdravila, zaužil in kako... kako je bil videti še kar pri sebi. Kako je šla potem pogledat v kuhinjo zavoljo ognja — človek vstaja sredi noči in ni pri celi pameti! — in potem legla, in kako se ji je ves čas, dokler je ležala, nekam čudno zdelo, zakaj več ne stoče — cele noči je prestokal, oh-jezus! — in kako ji nekaj ni dalo miru; kako jo je to dvignilo, da je odšla k njemu, in kako mu je potem hotela potisniti roko pod odejo, ki jo je imel zunaj in golo, Jezus usmiljeni, in kako je — ti moj Jezus nazarenski, bog mu daj dobro na onem svetu! — videla, da je že konec z njim, da je za večno zaspal.

»Oh-jezus,« je končavala, »težko, hudo bolezen je imel, umrl pa ni žmetno, kakor sveča je ugasnil, še poklical nas ni, da bi mu svečo podržale...«

Bila je cela pripovedka, a v kateri je bilo vedno povedano, kako je bila Toplečka dvakrat v kuhinji zavoljo čaja in drugič zavoljo ognja.

Med Toplečkinim pripovedovanjem je prišla iz izbe sestrana, za njo so prišla dekleta, in iznenada je Toplekov brat povsem blago izrekel, ko da bi zavzdihnil:

»Kaj čemo! Vzelo ga je, rešil se je...«

»Uboga si, Zefa, uboga,« je zastokala sestrana in stopila proti Toplečki. »Pri Gečevih imajo prav tako hudo reč, samo da so Gečevki ostali mali otroci. A ti, Zefa, imaš že otroke, ki ti pomagajo...«

»Ah, Jezus!« je zacvilila znenada Toplečka, se vrgla sestrani v naročje in strahotno, nepotešljivo zajokala. To ni bil tisti jok, ki sem ga zaslišal ponoči, proti jutru, ko je bil bolj kričanje in tuljenje; tole zdaj je bilo hlipanje, ko da bi se v ženski vse trgalo. Tudi sestrana si je začela brisati oči z robcem, ki ga je imela v rokah ves čas, odkar sem jo zagledal prihajati med njivami, in se je potem resnično razjokala.

Toplekov brat je pogrknil in se obrnil proč, od ženske, da mu ne bi bilo treba prenašati cmihanja; tudi hčere so si že začele brisati oči, jaz pa sem se potegnil iz kuhinje skozi priklet in mimo vse te nabrane žlahte. Prav nič mi ni dišalo, da bi Toplekov brat še zavoljo mene katero povedal; bal sem se tudi, ne vem zakaj, da si ne bi Toplečka obrisala oči ter pred žlahto, pred pokojnikovim bratom in pred sestrano, znenada kaj izhlipala ali pa tudi vse povedala in da ne bi pri tem pokazala name. Kadar je bila takole vsa iz sebe, tudi trohe pameti ni bilo več v njej.

Kasneje sem se večkrat spomnil na ta strah, in vselej me je spreletela groza, kadar je zdrsnila skozi glavo misel nanj, čeprav sem si takoj, še tisti trenutek, dopovedal, da se to ne bi moglo nikoli zgoditi; tolažil sem se in si dopovedoval, da je Toplečka preveč preračunljiva in prepametna ženska, skratka, da je odrasla in prisebna in da ve, kaj počenja. Vseeno pa sem jo imel tisto soboto in nedeljo nenehoma na očeh, ves čas, ko se je motala žlahta okoli nje; strah me je držal, ko da bi me zajahal — samo midva sva vedela, kako je bilo s Toplekom, kako je končal.

Zvečer — Cafovka je pričela s svojimi dolgimi molitvami, ki jim ni bilo ne konca ne kraja — sem stal pod uro, med vratmi in pečjo, in strmel prek razoglavih moških glav in lanenih ženskih rut proti param na sredi hiše, kjer je ležal med dvema svečama, med debelo in tenko lojenko, Toplek, s sklenjenimi rokami in z molekom, ovitim okoli koščenih prstov. Ljudi, sosedov in žlahte, se je nabralo za polno izbo in za poln priklet. Cafovka je molila s počasnim in pojočim glasom, sedminarji so ji žebrajoče odgovarjali, da je bilo po hramu ko v cerkvi ali pri večernicah; nekaj se je zdelo táko, cerkveno tudi zavoljo ure, ki so jo ustavili. Zrinil sem se k steni, da me ni mogel nihče videti, in poiskal — nisem se mogel zadržati — Toplečko. Stala je med mrtvim in med okni, za Haniko in za Tuniko, in ves čas pogledovala prèk mrliča in sveče nekam proti oknu, zagrnjenim z rdečkastimi pregrinjali. Tunika se je kdaj pa kdaj skrčila, ko da bi jo jok pripogibal, medtem ko si je Toplečka venomer potegovala robec, si brisala oči in popravljala lase.

(Se nadaljuje)

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV
UREJUJE SEKRETARIAT SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

Previdnost v prašičereji!

Tržni razvoj na dunajskih sejmih za pitance v mesecu maju je stal v znamenju večajoče se ponudbe. Kljub temu pa se je cena nasproti aprilu zboljšala za povprečno 70 grošev. To smer razvoja v maju moramo brez dvoma pripisovati:

1. Poskusu stabilizacije cen s posredovanjem države. To posredovanje obstoja v tem, da je cena pitancev na Dunaju fiksirana na 12.50—13.50 za kg žive teže. V primeru, da na treh zaporednih dunajskih sejmih pade povprečna cena pod 12.50 šil., pokupi prašiče država ter jih spravi zaklane v hladilnice ali pa dovoli izvoz pitancev. Če pa cena na treh zaporednih sejmih prekorači 13.50 šil., posreduje zopet država s tem, da vrže na trg meso iz hladilnic in da dovoli uvoz prašičev.
2. Na pozitivno smer razvoja cene prašičev v maju je močno vplival pričetek gradbene sezone in zmanjšanje števila brezposelnih. Po drugi strani pa se je v tem času tudi že pričel tujski promet. Ne navsezadnje se je povpraševanje za pitanci povečalo tudi zaradi primanjkovanja telet in razmeroma visoke cene klavne goveje živine.
3. Število pitancev je bilo pri marčnem štetju prašičev samo za 3% višje od marčnega štetja 1954, dočim je število pujskov bilo za 12%, število tekačev pa celo za 16%, ono plemenskih svinj pa za 8% višje od marčnega števila 1954.

Vsi ti trije momenti so odločilno vplivali na pozitivni razvoj cene prašičev v mesecu maju. Toda mesec maj je za nami in nas močneje zanima vprašanje, kako bo z možnostjo prodaje, predvsem pa z rentabilnostjo pitanja prašičev v poletnih mesecih, preden bomo spet lahko pitali z domačim krompirjem, koruzo in ječmenom. To nas zanima toliko bolj, ker bo po eni strani prešlo v prihodnjih tednih na pitanje okoli 1,6 milijona tekačev in pujskov, po drugi strani pa skoraj nikjer ni več doma pridelane in s tem najcenejše pitovne krme.

Rentabilnost pitanja prašičev je odvisna od potrebe dokupa pitovne krme — koruze in ječmena. Kdor ima še zaloge lanskega krompirja, bo tudi pri dokupu koruze in ječmena še vedno prišel na svoj račun. Kdor pa teh zalog nima več je v nevarnosti, da bo pri pitanju prekoračil mejo rentabilnosti. Uspešno bo pital le, ako je v stanju, da spravi 6 mesecev stare pitance na težo 90 kg. Kdor pa se tega ne upa, stoji pred odločitvijo za večje ali manjše zlo. Preudariti mora, kje je riziko zgube najmanjši: ali da pita takoj naprej z dokupljeno krmo, ali pa da pitanje zavleče za kakšna 2 meseca, ko bo že imel svoj ječmen in tudi nekaj svojega krompirja.

Stabilizacija cene prašičev danes omogoča, da delamo kolikor toliko zanesljive kalkulacije o rentabilnosti pitanja prašičev čez poletje. Edina pomanjkljivost, ki nam pa lahko postavi kalkulacijo na glavo, je v tem, da nimamo jamstva za zanesljiv odkup, ko bodo prašiči opitani in da se še vedno lahko zgodi, da bomo morali pitance držati 3 ali celo 4 tedne čez čas v hlevu, preden jih bomo prodali. Spričo tega je prav in potrebno, da si vsakdo, ki bo imel v naslednjih tednih in mesecih pitance naprodaj, že sedaj pogodbeno zajamči odkup ob pravem času.

Stabilizacija cene sama problema rentabilnosti pitanja ne bo rešila. Slej ko prej bo rentabilnost odvisna od znanja in tehnike pitanja ter od zadostnega pridelka osnovne krme: krompirja, koruze in ječmena. Za uspešno poletno pitanje pa ostane tudi za naprej osnovna zahteva: krompirjevi silosi.

Blaž Singer

Kaj vidimo po sadovnjakih?

Na sadnih rastlinah so se že zdavnaj pojavile uši. Na mladem sadnem drevju so posebno nevarne. Za njihovo zatiranje je dosti sredstev na razpolago. Dobimo jih v drogerijah in trgovinah barv in deloma tudi po naših gospodarskih zadrugah in trgovinah. Če nimamo pravih sredstev na razpolago, moremo različne uši za silo uničiti tudi z DDT-preparati, torej s sredstvi, ki jih uporabljamo proti muham.

Posebno nevarne so one vrste uši (Birnenblattsauger) na hruščevih drevescih, ki so ploščato pritisnjene na mladikah in ki izločajo mnogo soka. Ta sok pijejo ose, čebele, sršeni in še druge žuželke. Če teh uši ne zatiramo, nam mlada hruščeva drevesca gotovo poginejo. Mravlje na drevescih so vedno znak, da so na drevescu uši, ker hodijo na drevesce samo radi sladkega soka, izločenega od uši.

Jabolka in hruške obetajo letos večinoma zelo dobro. Da se bo mogel sad dobro razviti, bo rabilo sadno drevje mnogo redilnih snovi. Pomagajmo temu sadnemu drevju takoj, še v juniju, s hitro delujočimi gnojili. Tudi gnojnica je zelo pripravna. Vsebuje v galvnem dušik in kalij. Fosforne kisline dodamo v obliki superfosfata. Če nimamo gnojnice, dajmo dušična gnojila, kalij in superfosfat.

Na jablanah, češpljah in tudi drugem sadnem drevju opažamo velike zapredke jabolčnega in češpljevega molja. Že lani so se ti molji pojavili zelo močno in letos menda še bolj. Ti so sicer manj nevarni kot uši, če jih ni preveč, ker ožrejo samo listje v zapredku. Ko požrejo listje v enem zapredku, delajo zaporedoma nove zapredke, dokler se ne zabubijo skupno v nekakih volnenih blizu 2 cm dolgih in v sredini 2 mm debelih, proti obema koncema zoženih mehurčkih, ki so med seboj vzporedno povezani.

Mnogi sadjarji se sprašujejo, kam so zginile češplje in slive. Češpljeva grizlica (Pflaumensägewespe) je zalegla svoja jajca tik po cvetu in ko so se izvalile iz jajčec ličinke, so se zarile v drobčkani sadež, kjer bi se morala razviti koščica, in tam izžrle sredino. Na drevesu opazimo komaj nekaj milimetrov debele nastavke sadu s črno pikico na mestu, kjer se je ličinka razvila. Ker ličinki en nastavek drobnega sadu ne zadostuje, se zarije po vrsti še v druge in ena sama ličinka nam uniči več nastavkov. Kot že lani nam je češpljeva grizlica tudi letos uničila dobro letino. To škodo bi lahko preprečili s škropljenjem, n. pr. z Efrol forte, 4 dkg, ali Basudin Spritzpulver, 5—10 g na 10 l vode tik po cvetenju.

Kar je preostalo grizlici in je sad postal že večji, nam letos zopet pri češpljah, slivah in maravdlnih posebno močno uničuje češpljev zavijač, pri jabolkah pa jabolčni zavijač. Proti češpljevemu in jabolčnemu zavijaču škropimo 17—24 dni po cvetenju n. pr. z Gesarol 50 ali Forol forte ali Basudin v predpisani jakosti.

Zavijači nam povzročajo črvivo sadje, ki odpade ali predčasno, ko še češplja ni uporabna niti za žganjekuho, ali pozneje kot mehek sadež, uporaben že ga žganjekuho. Rok za škropljenje smo zamudili in zavijač nam bo uničil zopet del sadu, kar je preostalo še grizlici in za nas ne bo ostalo skoraj nič. Učimo se vendar iz tega za bodoča leta. Letos pa samo še moremo opazovati poškodovane sadeže. Prekrhnimo sadeže in opazili bomo pri grizlici uničen mali sadež ali brez grizlice, ker je prešla na drugi sad, ali z malo ličinko in večje sadeže z ličinko zavijača.

Ing. Marko Polcer

Boj krompirjevcu

Nekoliko kasneje kot druga leta pričenja letos krompirjevec (Kartoffelkäfer) svoje uničevalno delo po krompirjevih nasadih. Opisovati škodo, ki jo ta hrošč povzroča, je letos menda odveč, ker smo imeli v zadnjih letih z njim opravka po vseh naših krajih. Bolj potrebno je, da opozorimo na obvezne preglede krompiriščč, ko je vsak posestnik dolžan, da pregleda, če se je na krompirju vgnezdil ta nevarni škodljivec. Ti obvezni pregledi so letos določeni ob naslednjih dnevih:

29. junij,
6., 13., 20. in 25 julij,
3., 17. in 31. avgust,
14. september.

Krompirjevca uničujemo s škropljenjem krompiriščč. Pripravna so naslednja sredstva: Gesarol-Gamma, Gesarex, Arkotine B, Intox, Aktuan itd.

Škropljenje proti krompirjevcu lahko združimo s škropljenjem proti krompirjevi plesni. Tako uničujemo z enim mahom dva nevarna krompirjeva škodljivca. Proti plesni primešamo gornjim preparatom še 6 kg bakrenega oksiklorida na ha.

Poučni poljski ogledi so res prava šola za kmetovalce

V zadnjih tednih je Slovenska kmečka zveza priredila v nekaterih krajih poučne oglede polj in travnikov. Poročila, ki jih prejemamo o teh prireditvah, kažejo, da je bila njihova zamisel zelo posrečena in da jih kmetovalci povsod pozdravljajo. Zakaj tudi ne?! Pri poučnih ogledih polj stavlja vprašanja živa priroda in sicer bolj neposredno, kakor jih je v stanju staviti kmetovalec, ki zakonitosti življenja in razvoja rastlin še premalo pozna. Nikjer ne daje strokovnjak tako lahko prepričljiva pojasnila in navodila, kakor ob takih ogledih. To so spoznanja kmetovalcev in kmečke mladine, ki so se udeležili ogledov na Pečnici, v Holbičah, Ločah pri Št. Ilju, Bilčovsu, Kotmari vasi in v Dvoru pri Pliberku.

Naslednji dopis ponazoruje živahnost, ki se je razvijala povsod, kjer so se kmetovalci na povabilo Slovenske kmečke zveze zbrali k ogledom polj.

Nmav čez izaro, nmav čez gmajnico . . .

Popoldne, na Rešnjega Telesa dan. S tovarišem prisopihava čez strmo pobočje pisanega travnika, ki se vleče položno in navpik od jezera sem, mimo črne, goste »gmajne« v zastavno belo vas na hribu. Pečnica. Prekrasen razgled se odpira od tod. Temna kotanja okrog Bač, tihe Ledenice, daljne živahne Loče pod gorami. Klasična pokrajina, domovina naslovne narodne himne . . .

Toda najine misli in skrbi se morajo obrniti v povsem drugo smer. Ali bo danes, z ozirom na tako lepo sončno praznično popoldne, le kaj ljudi na razglašene podučne oglede polj in travnikov, na oglede, ki jih je priredila Slovenska kmečka zveza?

Ko kramljava v neki hiši z dvema prijaznima gospodinjama o vseh mogočih gospodinjskih in kuhinjskih zadevah, se že kar spoprijazniva tudi z mislijo, da sva napravila pač lep izlet v cvetočo pomlad, da pa ne bo ljudi na oglede. Kako sva vendar presenečena, ko priteče iz sosedne hiše mladinec, češ, pridita kmalu, mi že čakamo! In res naju pri bližnjem gospodarju iz vseh strani pozdravi pisana družba okrog dvajsetih zanimancev, predvsem mladine s kolesi in na »mašincah«. Po kratkem pozdravu in nagovoru jo mahnemo najprej na bližnji travnik, kjer nudi ruša in zemlja snovi za celo šolsko predavanje. Kako odpraviti kislost zemlje, kako zatreti bohotni plevel, kako gnojiti itd. Pri nadaljnjem obhodu pa se zanimanja udeležencev podučnih ogledov kmalu razdelijo. Nekatere skrbi uspevanje pese, druge koruzne sorte, tretji hočejo čim več vedeti o krompirju, četrti sprašujejo, katere vrste rži so najboljše za suho ledeniško polje, pete zanima uvedba selekcije pri plemenskih svinjah, neka zelo zaskrbljena gospodinja — najemnica, ki mora živeti dejansko le od zemlje, si prav marljivo zapisuje recepte deteljnih in travnih mešanic in navodila za pitanje neplodne telice. Naravno mladini tudi ne zmanjka šal in dovtipov na račun uspehov zatiranja osata v žitu z dicopurom, ki povzroča tolikšno spačenje plevela, preden ta docela ne usahne.

Vprašanj in odgovorov je brez konca in kraja. In čestokrat se mi skoraj stisne srce, ko moram ugotoviti, kako silno se zanima ta mali gospodar za razna vprašanja prašičereje, ona inteligentna, a siromašna gospodinja za uporabo umetnih gnojil, a jima obema manjka najosnovnejših pojmov sodobne kmetijske vede. Prazni otrobi in beljakovinsko oljnato krmilo vrednotita enako, apno in kalijeva sol za njiju povsem enako delujeta, detelji gnojita z nitramoncalom in nešteto drugih nepravilnih pojmovanj in ukrepov pride na dan, ki vsi grejo v denar in v veliko gospodarsko škodo.

Ko se končno vrnemo nazaj na našo izhodno točko in ko izplaknemo izsušena grla z osvežujočim zlatim sadjevcem, kakršnega znajo napraviti samo na Pečnici, se prisrčno poslovimo in marsikateri tečajnik izraža iskreno željo: »Pa kmalu zopet pridite!«

*

Slovenska kmečka zveza sporoča, da hoče s podobnimi ogledi polj v naslednjih tednih še nadaljevati.

Naslednji takšen ogled polj bo v nedeljo 3. julija 1955 ob 14. uri na kmetijski šoli Podravlje, kamor je vabljena naša mladina, predvsem pa gojenci in absolventi.

Občinski odbori in krajevni funkcionarji SKZ, ki letos še želijo prirediti take oglede, so vabljeni, da to javijo sekretariatu Slovenske kmečke zveze v Celovcu ter se z njim sporazumejo o dnevu in kraju ogleda.

PRAVNE ZADEVE
V PRIMERIH

Nevarnosti ceste

IV.

Prav križišča so za marsikaterega vozača kočljiva zadeva. Zato je nujno potrebno, da natančno poznajo cestni red ne samo vozači motornih vozil, vseh vrst avtomobilov, motornih koles in drugih, marveč tudi prav vsi kolesarji in pa tudi tisti vaški fant, ki sicer vozi le po poljskih poteh ali z volom, ali pa s konjem. Nevarno postane že takrat, ko se mu pri vožnji s konjem dopade, da ga večkrat požene v dir, kar se dopade tudi marsikateremu konju! Edino dobro je na poljskih poteh še to, da tod mladi vozači ne srečavajo motornih vozil.

Bolj kočljiva pa je vožnja tam, kjer se poljske poti križajo s cesto. Na teh križiščih je nevarno, ker se zgodi, da se nenadoma pojavi tam tudi motorno vozilo. Tu pa mora biti spreten tudi voznik na kmečkem vozu. Voz tu ni odvisen samo od voznika samega pač pa tudi od včasih neokretnega vola ali pa trmastega konja, ki se plaši ali pa je podvržen drugim muham. Ako imamo torej opravka s tako živaljo, se moramo pred križanjem ceste prepričati, ali je prosta.

Zaradi tega je nujno potrebno, da pozna natančno cestne predpise tudi vsak podeželski človek. Poznati mora tudi predpise, ki se tičejo motornih vozil, da ne pride do nesreče, ki preži nanj na križiščih in dotokih poti ali cest ene v drugo.

Potnikom in voznikom je tudi že znano, da so nekatera križišča posebno zaznamovana, v mestih navadno na ta način, da tam stojijo člani prometne policije, ki usmerjajo promet z znamenji rok. Na primer, če vidite v mestu policista, ki vam kaže hrbet ali če vas gleda, drži pa obe roki horizontalno razpeti ravno v eni liniji, pomeni to za voznike: »Stoj!« — Če pa dvigne desno roko in ima levo pri hlačah doli, pomeni to za prej ustavljene voznike, da se pripravijo za nadaljevanje vožnje; potem pa se obrne za četrtino obrata in dvigne roki zopet horicontalno kakor prej. To pa pomeni prej zaustavljenim vozilom, da lahko nadaljujejo pot, drugi pa, ki so sedaj prišli do križišča, morajo počakati dokler prometni policaj ne odpre njihove smeri! To so nekako temeljni znaki. Navadno pa pokaže smer še z mahajočo roko. Včasih pa mora prometnik tudi zavpiti, da prepreči nesrečo!

Na mestnih križiščih so pogosto tudi svetlobna znamenja: na primer pomeni rdeča luč v viseči svetilki nad križiščem ali v stoječih svetilkah ob križišču, da je smer za promet zaprta, torej: »Stoj!«. Rumena luč pomeni v vseh štirih smereh: »Pazite!« Če luč večkrat mežikne, pomeni to, da še posebno pazite. Če pa se zabliska zelena luč, pomeni to, da je pot prosta in lahko vozite naprej! Pot je prosta tako dolgo, dokler se ne pokaže zopet rumena luč: »Pazite!« in nato rdeča luč: »Stoj!« Sem ter tja so podobna znamenja tudi zunaj mesta, na večjih križiščih železnic in cest, kar je velike važnosti.

Če pa ni takih znamenj, ki jih opisujeta § 26 in 27 cest. pol. reda, mora vsak vozač posebno paziti še takrat, ko se križišču bliža! Najprej mora pogledati na levo, od koder preti največja nevarnost, potem pa na desno, ker ima voznik, ki pride z desne strani prednost!

Voznik motornega vozila mora biti pripravljen, da strogo zavre, ker mora tudi paziti, če ne pridejo vozovi, ki imajo na vsak način prednost, kakor vozovi požarne brambe, varnostne službe itd. Ravno tako ima prednost cestna železnica, naj pride od leve ali desne strani in pa tisti voz, ki pride iz desne strani. Premisliti je treba tudi to, da ima prednost na isti cesti in isti smeri oni, ki smeri ne menja, ne pa tisti, ki hoče smer menjati.

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 Celovec, petek, 24. junij 1955 Štev. 25 (687)

Demonstracija avstrijskih zdravnikov

Dunaj je doživel zadnjo soboto zelo nenavadne stvari: po Ringu se je razvila dolga vrsta demonstrantov v belih haljah, ki so se pomikali proti poslopju vlade in zveznega kanclerja. Bili so to zdravniki iz vseh predelov države in zahtevali, da pri sklepanju zakona o socialnem zavarovanju upoštevajo tudi njihove želje.

Najprej so imeli v domu glasbenega društva zborovanje, kjer so povedali svoje mnenje o novem zakonu ter sklenili resolucijo s podrobno navedbo svojih zahtev. V glavnem gredo njihove zahteve za tem, da bi vsi zdravniki dobili pogodbo z bolniškimi blagajnami, da obvezno zavarovanje ne bi obsegalo ljudi, katerih mesečni dohodki znašajo več kot 3600 šilingov, ter zakonito jamstvo proti odpovedi s strani bolniške blagajne.

Istočasno, ko so zastopniki vseh avstrijskih zdravnikov demonstrirali na Dunaju, so ostali zdravniki v bolnišnicah s štiriurno stavko podprli njihove zahteve. Delegaciji zdravnikov, ki se je zglasila v uradu zveznega kanclerja, je bilo zagotovljeno, da bodo zahteve zdravnikov le-ti lahko osebno iznesli v parlamentu in tam izrazili svoje mnenje o novem zakonu.

Kdo zavira kulturno in športno sodelovanje med Koroško in Slovenijo?

Za minulo soboto je bila napovedana v Celovcu mednarodna nogometna tekma med koroškim moštvom KAC in ljubljanskim Odredom. Ker pa avstrijski generalni konzulat v Zagrebu ljubljanskemu moštvu ni pravočasno izstavil vize za potovanje v Celovec, je bila tekma preložena na minulo sredo. Toda iz istih razlogov je tekma tudi v sredo izpadla.

Skoro vsi koroški dnevniki so objavili, da sekretariatu koroškega športnega društva KAC kljub ponovni telefonični in brzojavni intervenciji pri avstrijskem generalnem konzulatu v Zagrebu ter pri notranjem ministrstvu in pri uradu zveznega kanclerja, zunanje zadeve na Dunaju ni uspelo doseči, da bi bili ljubljanski nogometaši pravočasno dobili avstrijske vize.

To ni prvi primer, da avstrijski konzulat v Zagrebu in pristojni urad na Dunaju zavirata gostovanja iz Slovenije na Koroškem. Slovenska prosvetna zveza in tudi druge koroške kulturne organizacije imajo tozadevno že več slabih izkušenj. Koroška javnost se upravičeno sprašuje, kako se to ravnanje sklada s prizadevanji za prijateljsko sosedsko sodelovanje na kulturnem in športnem področju.

Beograjski balet je gostoval na Dunaju

V okviru dunajskega festivala je gostoval tudi beograjski balet in nastopil s Hrističevo »Ohridsko legendo« in Prokofjeva »Romeo in Julija«. Jugoslovanski umetniki so doživeli veliko priznanje s strani dunajske publike. Zelo ugodno pa je tudi dunajsko časopisje ocenilo umetniško kvalitetni balet ter umetniško vrednost jugoslovanskih narodnih pesmi in glasbe.

Deseti koroški festival v Ravnah je bil zaključen z velikim nastopom fizkulturnikov

V Ravnah na Koroškem je bil v nedeljo zaključen deseti koroški festival, s katerim so hrati počastili tudi deseto obletnico osvoboditve. Medtem ko so bile prve dni festivala kulturne prireditve in razne razstave, ki si jih je ogledalo kakih 5000 ljudi, so zadnji dan priredili lep nastop telesnovzgojnih društev Partizan, pri katerem je sodelovalo 2500 telovadcev in telovadk. Pri povorki so poleg telovadcev sodelovali tudi gasilci, pripadniki predvojaške vzgoje in konjeniki v koroških narodnih nošah.

Dober začetek novega ljubljanskega Gospodarskega razstavišča

Kakor smo poročali že v predzadnji številki, so v Ljubljani obnovili tradicijo nekdanjega ljubljanskega velesejma, in sicer pod naslovom Gospodarsko razstavišče. Kot prva prireditev je bila v tem okviru prirejena Mednarodna razstava predelave in uporabe lesa, katero je obiskalo blizu 40.000 obiskovalcev, med njimi tudi veliko število inozemcev. Po poročilih iz Slovenije je bil uspeh prve take razstave kar zadovoljiv in cenijo, da je bilo ob tej priložnosti sklenjenih kupčij za več kot 400 milijonov dinarjev.

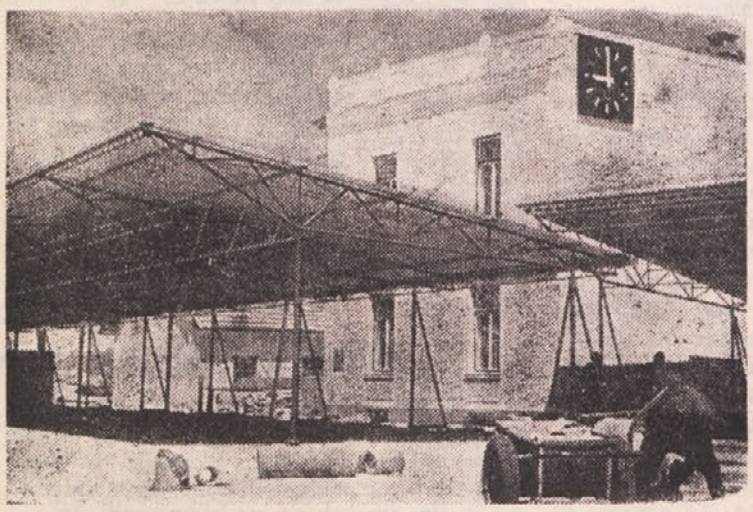

Na sliki vidimo del razstavnih zgradb.

Tržaški velesejem važen za bodoči gospodarski razvoj

V nedeljo je bila v Trstu slavnostna otvoritev letošnjega velesejma, prvega v novih okoliščinah, ki so nastale po podpisu londonskega sporazuma o ureditvi Tržaškega ozemlja. Otvoritve se je udeležil italijanski minister za trgovinsko mornarico Tambroni ter številni zastopniki držav, ki sodelujejo na razstavi.

Prvi dve mesti zavzemata na letošnjem Tržaškem velesejmu nedvomno Avstrija in Jugoslavija kot najbližji sosedi in sta bila v torek odnosno v sredo prirejena posebna dneva Avstrije in Jugoslavije, kjer so bili navzoči visoki zastopniki omenjenih dežel. Prav tako so zastopane tudi Grčija, Madžarska, Nemčija, Indonezija, Libanon, Sirija in Jordanija, kar dokazuje, da postaja Trst vedno bolj zanimiv za dežele Bližnjega vzhoda. Tržaško pristanišče je idealno križišče med deželami podonavskega področja in deželami Bližnjega vzhoda ter prekomorja. To je bilo poslanstvo Trsta včeraj in mora biti poslanstvo tudi jutri, je ob otvoritvi poudaril predsednik velesejma ing. Sospisio ter s tem nakazal tudi perspektive za tržaško gospodarstvo v bodoče.

Motorna vozila na Koroškem

Urad za statistiko pri koroški deželni vladi navaja, da so 1. januarja 1955 zaznamovali v naši deželi 31.988 motornih vozil. V primeri z minulim letom se je stanje motornih vozil zvišalo za 25 odstotkov. Največji prirastek izkazujejo motorna kolesa nad 125 ccm. Novih tovarniških motornih vozil so izročili v minulem letu prometu 6391. Procentualno je najbolj motoriziran Celovec. V Beljaku prevladujejo osebni in tovorni avtomobili ter tovorna trokolesa, v okrajih Št. Vid in Velikovec pa relativno najbolj traktorji.

Cirkus Hagenbeck na Koroškem

Včeraj je prispel cirkus Hagenbeck v dveh posebnih vlakih na Koroško. Otvoritvena predstava je bila včeraj v Spittalu, kjer gostuje cirkus do nedelje.

K otvoritveni predstavi je povabila gospa Friederika Hagenbeck vse dimnikarje, ki se do 19.30 ure zglasilo v poklicni obleki pri glavnem vhodu. To je pri cirkusu Hagenbeck že stara tradicija in k vsaki otvoritveni predstavi povabijo »črne može« kot nosilce sreče. Vsak dimnikar lahko pripelje s seboj belo oblečenega pekovskega vajenca ali pomočnika.

Tudi pri drugih otvoritvenih predstavah v Beljaku dne 27. junija na cirkuškem zemljišču ob Tirolski cesti, v Lienzu dne 1. julija in v Celovcu v ponedeljek, dne 4. julija na zemljišču pred nekdanjo trdnjavo, so gospej Friederike Hagenbeck »črno — beli« pari kot nosilci sreče dobrodošli. Predstave bodo povsod kot običajno popoldan ob 15. in zvečer ob 20. uri.

CIRCUS Friederike Hagenbeck

Spittal ob Dravi
Od petka do nedelje ob 15. in 20. uri. Predprodaja vstopnic v knjigarni Nest, Spittal, Hauptplatz.

Zoo na kolesih
odprt od 9. ure naprej, z nosorogom, opičjim rajem in mnogimi redkimi živalmi!

14 Liliputancev
najmanjši artisti
12 Lipicancev
prvič pokazana dresura

Čreda slonov
Dresure divjih zveri
... in svetovni program!

Beljak, Tirolerstrasse: ponedeljek, 27. junija ob 20. uri, od torka do četrtka ob 15. in 20. uri. Predprodaja vstopnic v knjigarni Heuss, 8. Mai-Platz 4, cirkuška blagajna tel. štev. 6800.
Lienz, Söldenerfeld: petek, 1. julija ob 20. uri, sobota in nedelja od 15. in 20. uri. Predprodaja vstopnic v Tirolskem deželnem potovalnem uradu, Hauptplatz 20, tel. štev. 2525.
Celovec, Festungsgelände: premiera ponedeljek, 4. julija ob 20. uri.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 25. junij:

8.45 Širni pestri svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.15 Šolska oddaja: Avstrija v glasbi in pesmi — 14.35 Pozdrav nate — 15.20 Kulturno zrcalo tedna — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Kličemo mladino — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 19.45 Kaj se je zgodilo v tem tednu? — 20.20 Konec dober — vse dobro.

Nedelja, 26. junij:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.30 S Paulom Löwinger — 12.45 Zrcalo Mestnega gledališča — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 18.30 Lepe melodije — 19.10 Nedeljski šport — 21.45 Dunajska glasba.

Ponedeljek, 27. junij:

11.00 Zabavni koncert, igra veliki orkester radia Dunaj — 13.55 Poročila in objave. Solistična ura (slov.) — 15.00 Otroška ura — 16.45 Kulturne vesti — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.15 Trikrat kralj — 19.30 Dober večer, dragi poslušalci.

Torek, 28. junij:

8.45 Zdravstveno predavanje — 11.20 Kako ljubo doni, pojejo Edith Kermer, Lore Platzer, Gerlinde Glinitzer, Max Trink, zbor in orkester radia Celovec — 13.55 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Narodne pesmi in melodije (slov.) — 18.30 Agrarno-politični razgled — 20.20 Dunajski festival 1955.

Sreda, 29. junij:

8.45 Iz ženskega sveta — 13.55 Poročila in objave. Iz domačih logov (slov.) — 15.00 Mladina naj popotuje — 15.45 Otroška ura: Za vesele male ljudi — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Iz tehnike in znanosti (slov.) — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci.

Četrtek, 30. junij:

11.00 Dobro razpoloženi dopoldan — 13.55 Poročila in objave. Kreutzerjeva sonata, sodelujeta Vladimir Skrbinšek in Tina Leonova (slov.) — 18.30 Govori UNESCO — 18.40 Gospodarski komentar — 20.20 Pri nas doma — 21.00 Glasba iz vsega sveta.

Petek, 1. julij:

8.45 Za dom in hišo — 13.55 Poročila in objave. Od pravljice do pravljice (slov.) — 15.00 Mladina naj popotuje. Koroška vabi — 15.45 Otroška ura — 16.00 Glasba iz operete in filma — 17.10 Znani umetniki: Franz Völker, tenor — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 K'k je bou pa k'k je še kej. Reportaža narodnega običaja: Kresovanje.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Zabavna glasba — 13.00 Kmetijski nasveti — 15.15 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature — 17.15 Plesna glasba — 19.00 Zabavna glasba — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 25. junij:

6.35 Pred mikrofonom so Štirje fantje in Veseli godci — 7.30 Gospodinjski nasveti — 12.00 „Luči Montmartra" (fancoski chansoni) — 14.40 Hrvatska narodna glasba — 16.20 Iz oper in baletov — 18.00 Okno v svet — 18.15 „Pod vaško lipo" (pisan spored domačih pesmi in napevov) — 20.00 120 pisanih minut.

Nedelja, 26. junij:

8.00 Otroška predstava: Sneguljčica — 9.30 Venček slovenskih narodnih pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 „Po naši lepi deželi": Slovenska Istra — 16.00 Igra godba na pihala — 17.00 Prenos mednarodne nogometne tekme Švica-Jugoslavija — 20.00 V svetu ritmov in melodij.

Ponedeljek, 27. junij:

6.35 Igrajo Štirje flosarji, pojeta Mija in Stane — 7.30 Cicibanom — dober dan! — 14.40 Slovenske narodne pesmi — 18.15 Pol ure slovenskih samospevov — 18.45 Radijska univerza — 20.30 Kulturni pregled.

Torek, 28. junij:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 7.30 Gospodinjski nasveti — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Skladbe Emila Adamiča poje Mariborski komorni zbor — 16.20 V svetu opernih melodij — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.10 Slovenske narodne pesmi — 20.00 „Na Gorenjskem je fletno" — 20.30 Tedenski notranje-politični pregled.

Sreda, 29. junij:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.30 Pisan drobiž za pionirje — 13.10 Z glasbo v dobro voljo — 14.30 Za gospodinje — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 „Od Triglava do Ohrida" (pesmi in plesi jugoslovanskih narodov) — 18.45 Zunanje-politični feljton.

Četrtek, 30. junij:

6.35 Pisan spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 7.30 Gospodinjski nasveti — 12.00 Igrajo zabavni ansambli — 14.30 modni kotiček — 14.40 Poje vokalni kvintet „Anton Neffat" — 16.20 Koncert po željah — 18.00 Domače aktualnosti — 18.50 Ljudsko-prosvetni obzornik — 20.00 „Četrtkov večer" domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer.

Petek, 1. julij:

6.35 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel — 7.30 Cicibanom — dober dan! — 13.10 Križem skozi filme in operete — 14.30 O športu in športnikih — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.45 Iz kolektivov za kolektive — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 O morju in pomorščakih.